

LETNIK XXVII — Štev. 7 13. februarja 1975 Cena 2.50 šil.

Žena je šef opozicije

V letu žene prvo presenečenje: Margaret Theacher je postala na Angleškem voditeljica konservativne stranke. V drugem kolu volitev je uspelo to, kar ravno konservativcem dela sive lase: voditeljica opozicije proti ministrskemu predsedniku in naslednica Edwarda Heatha je — žena! Skrbi jih pa najbolj to, da bi v konservativni Veliki Britaniji tudi naslednja predsednica vlade utegnila prav tako postati žena.

Jugoslavija ima 21.260.000 prebivalcev

BEOGRAD. — Jugoslavija je konec 1974. leta po podatkih zveznega statističnega zavoda imela 21 milijonov 260 tisoč prebivalcev, to je za 20 tisoč več kot konec 1973. leta. Ob zadnjem popisu prebivalstva 31. marca 1971 je Jugoslavija štela 20 milijonov 523 tisoč prebivalcev. Statistični izvedenci predvidevajo, da bo prebivalstvo v Jugoslaviji v prihodnjih 10 mesecih naraslo nad 23 milijonov. Največ ljudi živi v Srbiji (8 milijonov 736 tisoč), zatem na Hrvaškem (4 milijone 502 tisoč), sledijo Bosna in Hercegovina (3

milijone 952 tisoč). Slovenija (1 milijon 772 tisoč), Makedonija (1 milijon 743 tisoč) in Črna gora (555 tisoč). V preteklem letu se je v Jugoslaviji rodilo 378 tisoč otrok in umrlo 178 tisoč oseb. V primerjavi s 1973. letom se je zmanjšala smrtnost dojenčkov. Zanimivo je, da v Sloveniji število novorojenih raste, da je na področju Vojvodine, Hrvaške in ožje Srbije enako tistemu predlanskim, medtem ko v ostalih republikah in na področju najvišje natalnosti (Kosovo) število novorojenih upada.

Rušilci tabel oproščeni, antifašistom pa sodijo:

V avstrijskem pravosodju velja danes pri političnih procesih vedno zopet dvojna mera!

10. februarja 1975 se je moral pred sodiščem v Salzburgu zagovarjati Reinhard Kannonier, mandatar centralnega odbora združenja avstrijskih visokošolcev (Österreichische Hochschülerschaft). Obtožen je bil zaradi „oboroženega odpora proti državni oblasti“ ter zaradi „motenja javnega reda“. Obtožbe se nanašajo na dogodke okoli protislovenskega zborovanja koroškega Heimatdiensta maja lanskega leta v Salzburgu. Takrat so nemškonacionalni elementi na kritične opombe o delovanju Heimatdiensta odgovorili z brutalnim nasiljem. Reinharda Kannonierja so policijske čete, potem ko je bil že zapustil kraj zborovanja, tako preteple, da so ga morali zaradi nevarnosti notranjih poškodb prepekljati na zdravljenje v salzburško deželno bolnico. Sodnijski postopek proti Kannonierju je bil že enkrat zaradi pomanjkanja dokazov ustavljen. Šele pred kratkim pa so ga nepričakovano zopet obnovili. Brez dvoma so namenoma izbrali

kot termin za obravnavo začetek februarja, torej čas, ko na univerzi ni predavanja: zaradi očitno političnega značaja tega procesa so hotele oblasti preprečiti, da bi prišlo med študenti do širšega protestnega gibanja.

Medtem ko namreč varnostne oblasti na Koroškem niso ničesar ukrenile proti nemškonacionalnim podiralcem dvojezičnih krajevnih napisov in se tudi nobenemu od imensko poznanih nemških nacionalistov ni bilo treba zagovarjati pred kakim sodiščem — nasprotno, oblasti so celo kazale razumevanje za vandalske, protizakonite akcije šovinističnih krogov — pa hočejo s procesom v Salzburgu

kriminalizirati solidarnostno gibanje za pravice koroških Slovencev, eksponente tega gibanja pa obsoditi kot zločince.

Klub slovenskih študentov na Dunaju je zato z vso odločnostjo protestiral proti procesu proti Reinhardu Kannonierju! Očitno je namen tega procesa ustrahovati demokratske sile v Avstriji ter jih tako odvračati od aktivne borbe za enakopravnost slovenske manjšine. Oblasti pa se s tem procesom, podobno kakor jeseni 1972, zopet enkrat postavljajo na stran avstrijske reakcije, na stran tistih sil, ki že 20 let onemogočajo pozitivno, načelom pospeševalnega manjšinskega prava ustrezajočo rešitev slo-

venskega narodnostnega vprašanja na Koroškem!

Proces sam je spremljalo poleg več ko sto študentov tudi precejšnje število državnih policajev. V obravnavi so vse priče — študentje in asistenti — soglasno in brez protislovij izpovedali, da se ni pretepala Kannonier, ampak je bil on pretepen. Obravnavo so nato preložili na nedoločen čas.

Pravosodni minister dr. Broda pa je v posebnem intervjuju izjavil, da le ni dvojne mere, med oproščanjem nemškonacionalnih tafeštürmerjev in sojenjem demokratov. Dejal je, da se to ne da primerjati. Ni pa povedal zadostnega vzroka, zakaj se to ne da primerjati...

Koroški Slovenci pri Bijediču

Delegacijo Narodnega sveta koroških Slovencev ter Zveze slovenskih organizacij na Koroškem pod vodstvom dvornega svetnika dr. Joška Tischlerja in dr. Francija Zwitterja, je v tork sprejel jugoslovanski ministrijski predsednik Džemal Bijedič. Kot poroča jugoslovanska tiskovna agentura Tanjug, je Džemal Bijedič v izdatnem in prijateljskem pogovoru zagotovil vodstvu koroških Slovencev, da se bodo

prebivalci SFRJ Jugoslavije nadalje zavzemali za upravičene zahteve slovenske narodne skupnosti na Koroškem in jih tudi nadalje podpirali, tako da bo državna pogodba izpolnjena „po besedi in duhu“ in izpolnitev tudi zagotovljena.

Predstavniki koroških Slovencev so ob tej priliki tudi poučili jugoslovanskega ministrskega predsednika o najnovejšem položaju slovenske narodne skupnosti na Ko-

roškem. Predvsem so ga obvestili o trenutni kampanji proti slovenski narodni skupnosti in o prizadevanjih večinskih strank, zavlačevati izpolnitev člena sedem avstrijske državne pogodbe, ter o poskusih revizije tega dokumenta s strani avstrijskih in koroških politikov.

Messner proti internacionalizaciji

Kot poroča „Primorski dnevnik“, je drugi kandidat KPÖ za koroške deželnozborske volitve Mirko Messner, član slovenske narodne skupnosti na Koroškem, v okviru predavanja v Trstu podal nekaj novih stališč k manjšinski politiki. Tako je tudi do internacionalizacije vprašanja koroških Slovencev zavzel stališče, ki se ne krije z gledanjem obeh osrednjih organizacij k temu vprašanju.

Messner je po poročilu „Primorskega dnevnika“ sprva orisal trenutni položaj slovenske narodne skupnosti na Koroškem in najnovejšo zgodovino, ter nato osvetlil izhodišče teh volitev.

V takem položaju je prišlo tudi do premikov v slovenskih organizacijah. Zveza slovenskih organizacij se odmika od socialistične stranke, Narodni svet koroških Slovencev pa se je ločil od avstrijske ljudske stranke in večina članov sedaj podpira Koroško enotno listo, kateri načeluje dr. Apovnik. Messner je dejal, da razumejo ustanovitev te liste kot iskanje novih poti in da je treba spoštovati vzroke, ki so vodili do njene ustanovitve, saj je odraz odpora do politike vseh vodilnih koroških strank.

Mnenje drugih ...

„... Tako koroški konflikt zaradi dvojezičnih napisov kot socialistična samovolja glede odprave plodu sta med prebivalstvom vzbudila ressentimente in celo sovražna čustva. Na Koroškem postaja volilni boj za deželni zbor vse bolj tekmovanje med vsemi tremi strankami za naklonjenost „nemško zavednih“ volilcev. Ker soglasja glede vprašanja krajevnih napisov ni pričakovati, na slovenski strani pa se stališča vse bolj radikalizirajo, obstaja nevarnost, da bo ta „narodnostni boj“ prizadejal celi republikli hudo zunanjepolitično škodo...“

... Eden najožjih sodelavcev kanclerja (Kreiskega) je rekel nedavno našemu sodelavcu: „Če se na Dunaju srečam s tujimi diplomati, me že skoraj vsak povpraša o slovenskem vprašanju. Tudi prijateljski diplomati vedno pogosteje zastavljajo vprašanje, zakaj Avstrija ne izpolni obveznosti iz državne pogodbe.“

Kurt Vorhofer
Kleine Zeitung

Dr. Apovnik govori na Južnem Koroškem

Četrtek, dne 13. februarja, ob 20. uri pri Schwarzlnu v Pliberku;

Petek, dne 14. februarja, ob 20. uri pri Cingelcu na Trati v Glinjah;

Nedelja, dne 16. februarja, ob 20. uri pri Greinerju v Globasnici;

Ponedeljek, dne 17. februarja, ob 20. uri pri Kovaču na Obirskem;

Sreda, 19. februarja, ob 20. uri pri Voglu v Št. Pri-možu;

Petek, dne 21. februarja, ob 20. uri, pri Miklavžu v Bilčovsu.

V soboto, dne 15. februarja, govori ob 20. uri pri Pušniku v Ločah dr. Grilc.

Dr. Zwitter izstopil iz SPÖ

V ponedeljek je poročala avstrijska tiskovna agentura APA, da je predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter prejšnji teden v posebnem pismu predsedniku koroške socialistične stranke Leopoldu Wagnerju izjavil svoj izstop iz socialistične stranke Avstrije.

Prav tako je APA objavila tiskovno izjavo Zveze slovenskih organizacij na Koroškem ob koncu tedna „v dolgih sejah“ posvetovali, kaj naj bi priporočali svojim pristašem ob deželnozborskih volitvah. Tako Zveza slovenskih organizacij priporoča svojim pristašem, naj volijo ali komunistično partijo ali Koroško enotno listo.

ZSO poudarja nadalje, da KEL ni skupna lista obeh osrednjih organizacij ter da rezultati volitev potemtakem ne morejo veljati kot ugotavljanje manjšine.

Podpredsednik NSKS dr. Matevž Grilc je v intervjuju ORF izjavil, da to stališče ni presenetljivo, da pa bi bilo boljše, če bi ZSO brezpogojno podprla Koroško enotno listo. Njen korak je razumljiv iz dosedanjega ravnanja, namreč da je vseskozi od leta 1953 podprla SPÖ. Ob popolnem preokretu socialistične stranke v manjšinski politiki je torej ZSO potegnila konsekvence.

Prav svojevrstno pa je interpretirala socialistična stranka v svojem glasilu izstop „Slowenen-Zwittra“ (čitaj KTZ) iz socialistične stranke, namreč, da je ZSO socialistom že od vsega začetka suspektna, ter da vodijo ZSO iz daljave (fern-gesteuert). Nosilec Koroške enotne liste KEL dr. Pavel Apovnik pa je v intervjuju izjavil, da je korak ZSO posledica spremenjene politike SPÖ do koroških Slovencev.

V enotnosti je moč - zato 2. marca: lista 6-KEL!

Koroška tri tedne pred volitvami:

Nacionalne komponente kot še nikoli

Koroški volilni boj je stopil v zaključno fazo. Prva faza, ki se je pričela po Novem letu, je pokazala tri značilnosti. Pokazala je:

1. da hoče biti v koroški narodnostni problematiki SPÖ bolj nacionalistična kot sta FPÖ in ÖVP,
2. da KPÖ v tem pogledu, podobno kot v preteklosti zadnjih 30 let nima konkretno otipljivih alternativ in
3. da igrajo v tem volilnem boju gospodarsko-socialna vprašanja veliko pomembnejšo vlogo kot so jo igrala v preteklosti zadnjih 25 let.

Osnove koroškega gospodarstva so že od nekdaj sila labilne. Gospodarska moč dežele in njenega prebivalstva je v glavnem odvisna od lesnega gospodarstva, od razvoja turizma in od izvoza goveje živine. Industrija dominira le tu in tam, v glavnem v tako imenovanem koroškem gospodarskem trikotu Spittal ob Dravi — Celovec — Št. Vid ob Glini. To območje se je v preteklosti razvijalo v bistvu na račun tako imenovanega koroškega

obrobja, katerega občine niso imele industrije in katerih delavci so morali tudi 50 in več kilometrov daleč na delo v podjetja tega trikota. Leta 1956 sklenjeni deželni zakon o pospeševanju gospodarstva je čedalje bolj favoriziral industrializacijo tega trikota, vsled česar so območja tako imenovanega koroškega obrobja, med katerega poleg dolin Zilje, Mele, Krke, Motnice in Labotnice, sodi zlasti Podjuna in dobršen del Roža, čedalje bolj padala pod povprečje koroškega gospodarskega razvoja. V kolikor so ta območja doživljala razvoj industrializacije, so ga doživljala s tem, da so lahko oddajala delovno silo v imenovani gospodarski trikot. Sicer je bilo to okoli naseljenih nekaj podružnic inozemskih, večinoma nemških industrijskih podjetij konzumnega blaga, ki pa preživljajo podobno krizo kot njihova matična podjetja.

V štiriletju, to je od 1970 do 1973 je prišlo po omenjenem zakonu na Koroškem do industrijskih investicij v vrednosti 804,7 milijona šilingov. Dežela Koroška je te inve-

sticije omogočila s posojili v vrednosti 228,3 milijona šilingov in z jamstvom za posojila v vrednosti 83,7 milijona šilingov. Te investicije, ki jih je v bistvu usmerjala SPÖ, so prišle skoraj celoti v prid podjetjem v imenovanem gospodarskem trikotu, ki je s tem pridobil okoli 6500 novih delovnih mest. Medtem je npr. v Podjuni, pa tudi v Rožu in pri Zilji število industrijskih delovnih mest v zadnjem desetletju stagniralo, marsikje pa celo nazadovalo. Inicitive vlade v smeri ustrezne industrializacije v teh regijah niso prišle do izraza.

Spricho tega so prav te regije za prve znake resne gospodarske krize v Avstriji, posebej pa še na Koroškem veliko bolj občutljive kot pa območje trikota Spittal — Celovec — Št. Vid, ki mu hoče SPÖ po poti zakona o prostorskem urejanju in o pospeševanju razvoja v tem prostoru dati nadaljni primat pred koroškim gospodarskim obrobjem.

Te regije imajo v bistvu še vedno podeželsko obeležje. V njihovem povprečju odpadeta dve tretjini zaposlenih na primarni sektor (kmetijstvo in gozdarstvo) in na terciarni sektor (opravljanje plačanih uslug). Zaradi tega je razumljivo, da v teh regijah nad vsemi volilnimi krilaticami prevladuje skrb za zaslužek, za delovno mesto. Število turističnih nočitev je lani nazadovalo za deset odstotkov in bo letos nazadovalo za nadaljnjih deset, če ne za 15 odstotkov. Cene klavnih govedi so lani padle za 20 odstotkov in utegnejo letos še naprej nazadovati. Sedaj dosegajo kmetje za svoj les le še 60 odstotkov od cene, ki so jo dosegli konec 1973. Ob tem pa so delovna mesta v industriji in obrti ter na turističnem sektorju veliko bolj v nevarnosti kot so bila proti koncu 1974.

To so gospodarsko-socialne okoliščine zadnje faze koroškega volilnega boja. V prvo fazo je SPÖ z absolutno večino v celovškem deželnem zboru in v dunajskem državnem parlamentu šla še z domnevo, da tudi tokrat lahko obljubi za vsakogar vse. Medtem pa je postalo očitno, da je s svojo davčno reformo spričo mednarodnih gospodarskih okoliščin spodrsnila tako, da so lani državni dohodki za izdatki zaostali za 18 milijard šilingov in da bo dozadveni deficit letos narasel na 28 milijard šilingov.

Pred to resnico stoji tudi ÖVP, ki je v gospodarsko-socialnem delu volilnega programa postavila zahtevo po dodatni milijardi šilingov v prid deželnega gospodarstva, zlasti za sanacijo koroških jezer in za pospeševanje dogradnje avtoceste Dunaj—Graz—Celovec—Trbiž. Nič drugače ne gre FPÖ, ki je svoj volilni boj osredotočila na

vzdušju, ki ga ustvarja med obema narodnostima Heimatdienst, s potuho obeh velikodržavnih strank.

Enotna slovenska lista in enotnost vseh Slovencev je najboljši odgovor na dobrikanje socialističnega prvaka Wagnerja Heimatdienstu in nacističnemu duhu, ki je na Koroškem še zmeraj živ.

Pravice koroških Slovencev so zajamčene z avstrijsko državno pogodbo, z avstrijsko ustavo, z listino Združenih narodov, ki jim danes načeljuje Avstrijec Waldheim. Zakaj torej teh pravic ne spoštujejo?

Enotni slovenski listi želimo, da bi se na volitvah dobro odrezala in tako izpričala voljo koroških Slovencev, da se še dalje ohranijo na svoji zemlji in se na njej čimbolj uveljavijo, ker je to neodtujljiva pravica.

- za to, da koroško gospodarstvo ne bo od drugih zapostavljeno;
- da se bodo zaostala področja dežele iz zaostalosti izkopala in
- da bo postalo koroško gospodarstvo konkurenčno v avstrijskem in mednarodnem merilu.

Pri tem se KEL očitno distancira od namena sedanje deželne vlade, ki hoče naprej favorizirati koroški osrednji gospodarski prostor in naprej zanemarjati koroško obrobje, katerega sestavni del je tudi dvojezično ozemlje, se pravi ozemlje, kjer živimo Slovenci.

VOJAKI NAJ VRNEJO OROŽJE

Poziv portugalskih oblasti vojakom, ki so se vrnili iz Afrike

Portugalske oblasti so pozvale vse demobilizirane vojake, ki so se vrnili iz kolonialnih vojn, naj izroče orožje na najbližjih policijskih postajah. V sporočilu zunanjega ministrstva je rečeno, da so mnogi vojak obdržali puške, municijo in razstrelivo za spomin.

Poziv demobiliziranim vojakom so objavili v okviru obširnih varnostnih ukrepov, ki jih sprejemajo zadnje dni. Varnostne sile so preiskale več tisoč avtomobilov in hiš, iščoč skrito orožje.

Dr. Pavel Apovnik komentira:

V študentskih krogih je veliko govora o delavcu, delavskem razredu in delavskem gibanju. Vendar se ne moremo otresti vtisa, da marsikateri od tistih, ki zelo pogosto jemljejo v usta besedo delavec, delavca od blizu ne pozna. Ne pozna njegovih življenjskih razmer, njegovega okolja, odnosa do kolegov na delovnem mestu, odnosa delavca do delodajavca.

Med našimi slovenskimi delavci je mnogo kmečkih sinov in kmetov, ki so zaradi strukturnih sprememb v kmetijstvu zapustili kmetije. Niso pa vsi zapustili domačega kraja, temveč si gradijo hišice v bližini doma. Pri tem pa pogosto naletijo na odločen „ne“ prostorskih načrtovavcev, kajti tam, kjer bi delavec dobil poceni zemljo, navadno ne sme graditi, kjer pa bi smel, je zemljišče predrago. Ali mislijo študenti, ko govorijo o delavcu, na odnos zavednega slovenskega delavca do njegovih kolegov na delovnem mestu, kjer je narodnost tolikokrat vir prerekaj in „vzrok“ za izpodirvanje, kjer pogosto pogrešamo solidarnost med delavci slovenskega in nemškega jezika? In na delodajavca, ko marsikateri ne moti le razredna zavest

delavca, temveč tudi narodna zavest?

Ob razvnetih razpravah o razrednih antagonizmi ne bi smeli spregledati procesa narodnostne odtujitve. Vse povsod je opazno od nasprotnikov koroških Slovencev razširjeno mnenje, češ da so narodnostne pravice v nasprotju z gospodarskimi in socialnimi interesi delovnega človeka. V tem vprašanju je veliko nejasnosti tudi v delavskih krogih. So med nami tudi rojaki, ki ne spoznajo, da je groba formula: „kruh ali narodne pravice“ povsem nedemokratska, nesocialna in nesocialistična, ker postavlja, da so narodnostni in gospodarski, socialni interesi delovnega človeka nasprotja. Tako postavljanje pomeni navsezadnje, da bi morali „žrtvovati“ našo narodnost, naš materni jezik, našo kulturo, „varnosti“ glede poklica, služka, osebnega napredovanja. To bi pomenilo, da bi se morali odreči življenjskim pravicam, zato da bi živeli. Tako življenje bi bilo človeka nevredno. Zato ne bomo nasedali vabam z dobrim kruhom in ne klonili pod pritiskom, ki ga izvajajo nad našim delovnim človekom.

Tržaški Slovenci solidarni s KEL

Glede na bližajoče se volitve na Koroškem je Izvršni odbor Slovenske skupnosti soglasno sprejel naslednjo solidarnostno izjavo z Enotno slovensko listo na Koroškem:

„Slovenska skupnost pozdravlja ustanovitev Enotne slovenske liste na Koroškem, ki ji načeljuje doktor Pavel Apovnik. Dejstvo Enotne slovenske liste na Koroškem je najgovornejši dokaz, da so koroški Slovenci dosegli visoko raven politične zrelosti in spoznali, da se manjšinska skupnost, ki ji odre-

kajo skoraj vse osnovne pravice, do teh pravic pribori le tako, da se prvenstveno opre na lastne sile. Samo prvenstveno slovenska politična formacija, ki pa je široko odprta do celotne koroške in avstrijske stvarnosti, si za svoje glavne cilje lahko postavi prvenstveno slovenske interese in se tudi dosledno bori za njihovo uveljavitev.

Že samo dejstvo avtonomne in enotne slovenske politične formacije je torej velik uspeh koroških Slovencev, posebno še, ker je bil dosežen v genocidno-hujškem

DUNAJSKA „DIE PRESSE“:

National - sozial - demokratisch

hws. — Mit breitem Lachen, braunem Trachtenanzug und dem Kärntnerlied auf den Lippen, so zieht Leopold Wagner tagein tagaus durch sein Land, das — laut Plakattext — »leioans« ist. Der Schein trügt gewaltig, und darüber kann kein noch so gut gespielter Optimismus hinwegtäuschen. Die Minderheitenfrage, an der schon Wagners Amtsvorgänger Hans Sima gescheitert ist, konnte auch der neue Landeshauptmann nicht entschärfen. Im Gegenteil: Immer mehr entfernt sich, so hat es den Anschein, die Kärntner Parteiorganisation von jenen Grund-

sätzen, die man gemeinhin als sozialdemokratisch bezeichnen würde. Daß in Kärnten die politischen Uhren anders gehen, nun, das weiß jeder schon zur Genüge. Wenn aber einmal auch das offizielle Parteiorgan der Kärntner Sozialisten auf Wagners recht »eigenwilligen« Kurs einschwenkt, dann sollte wenigstens das ein Alarmzeichen für die Gesamtpartei sein. In einem Leitartikel bekennt sich der Chefredakteur der »Kärntner Tageszeitung« zu einer betont nationalen Politik, weil diese — man höre — »auch sozialdemokratisch« sei.

KEL KOROŠKA ENOTNA LISTA

Za mir in enakopravnost

Volitve

za koroški deželni zbor bodo 2. marca 1975.

Do tedaj nam ostane samo še malo časa, vendar ogromno dela za volilni boj. Naši sodelavci so skoraj noč in dan na delu, da bomo uspeli. Volilni boj je v polnem teku. Imeli smo sestanke že skoraj po vseh dvojezičnih občinah. Naši lepaki in letaki Vam tolmačijo hotenje KEL. Volilni boj pa stane veliko denarja, ker se moramo posluževati sodobnih oblik volilne propagande. Medtem ko razpolagajo večinske stranke z vsemi potrebnimi denarnimi in drugimi tehničnimi sredstvi, se moremo mi opirati samo na podporo in sodelovanje naših rojakov in somišljenikov. Zato Vas vlijudno naprošamo:

Darujte za volilni sklad KEL

- Poslužite se priložene položnice.
- Pošljite Vašo podporo direktno na domači denarni zavod: Posojilnica Celovec, številka, tekočega računa: PSK-Kto. Nr. 4478.030. Girokonto 2923.
- Darujte pri naših zaupnikih in prijateljih za podporne kupone KEL!
- Vplačila sprejemata tudi tajništvo NSKS in Kluba slovenskih občinskih odbornikov.

Naš uspeh dne 2. marca 1975 bo najlepše poplačilo vsem darovalcem.

V enotnosti je moč!

Dr. Tone Zorn:

„Tudi stranke ne verjamejo ljudskim štetjem“

Vrhu tega Klaus ni povedal, kako avstrijska vlada interpretira posamezne jezikovne rubrike štetja 1961, namreč, ali stoji vsaj na tistem minimalnem demokratičnem stališču, da je treba vse osebe, ki so zapisane v kakršnikoli varianti kot svoj občevelni jezik (tudi z varianto „vindiš“ in s kombinacijami z nemščino) šteti k slovenski manjšini. Dogajanje leta 1972 skupaj s celotnim nastopanjem stranke, ki ji Klaus pripada, (avstrijska ljudska stranka) pa kaže, da je imel Klaus v mislih veliko slabšo varianto, ki je ne le dejansko, ampak tudi načelno nesprejemljiva in ki jo nemški nacionalni navajajo že vsa ta leta: k slovenski manjšini naj bodo prištete samo tiste osebe, ki so jim pri štetju 1961 vpisali slovenske jezikovne kategorije, medtem ko vse druge nemške kategorije odpadejo. Kot vidimo, socialistični ukrep ob sprejemanju zakona o dvojezičnih topografskih napisih, pri katerem so odšteli od manjšine vpisance v vindišarske jezikovne kategorije ne pomeni kake „samostojne“ poti (Alleingang) socialistov, ampak je v tem souglašen z dotedanjimi stališči avstrijskega meščanskega tabora, kot „samostojno pot“ pa lahko označimo le dejstvo, da je bila SPÖ v nasprotju s tem taborom še spomladi 1972 pripravljena vendarle kaj storiti za manjšino. In če se povrnemo h kanclerju Klausu, vidimo, da je ta v času volilnega boja pred parlamentarnimi volitvami 6. marca 1966 v imenu svoje stranke, ki je postala po razbitju koalicije s socialisti izključna vladna stranka, na vprašanje o stališču glede zakona o ugotavljanju manjšine, odgovoril: „V novem parlamentu oziroma s pomočjo njega in pa zvezne vlade, bomo našli pot, ki bo pomenila pravično, jasno in objektivno mero, da bi ugotovili, kdo na Koroškem spada k slovenski manjšini“. Iz te formulacije lahko razberemo dvoje: predvsem načelni pristane na stališče, da je ugotavljanje manjšine na Koroškem potrebno, potem pa to, da glede načina ugotavljanja Klaus ni hotel nič podrobnejšega povedati, saj je njegova formulacija „kdo spada k manjšini“ lahko dopuščala razna tolmačenja, od subjektivne izjave posameznika do eventuelne uporabe drugih meril.¹²

Kakšna pa naj bi bila ta merila in način njihove izvedbe je čez leto dni pojasnila „Kleine Zeitung“ (23. maja 1967, št. 107) z delnim povzetkom zakonskega predloga o uporabi slovenščine pred zadevnimi upravnimi oblastmi, ki ga je do tega časa pripravila avstrijska zvezna vlada. Po pisanju lista je bil osnutek do tega časa še v rokah določenih organov, da bi dali svoje mnenje (kasneje se je to pokazalo, da so bili to pač člani koroške deželne vlade). Po osnutku bi zakon obsegal dvanajst členov, ki bi določali območje njegove veljavnosti, se dotikali vprašanja vodenja personalnih knjig, uporabe slovenskega jezika pri razpravah in vprašanja dvojezičnih topografskih napisov. O vprašanju teritorialne veljavnosti zakona je prvi člen osnutka določal: „Določila ... tega zveznega zakona veljajo za občinske urade, ki imajo sedež v eni od občin političnih okrajev Šmohor, Celovec-dežela, Beljak-dežela ali Velikovec in se imajo uporabiti pod naslednjimi pogoji: na zahtevo tretjine članov občinskega sveta kake občine ... je izvesti referendum. Če najmanj tretjina oddanih glasov zahteva uporabo tega zveznega zakona v določeni občini, potem mora deželni glavar ta rezultat ugotoviti z razglasom“. Če bi bil po takem po-

stopku zakon uveljavljen v tretjini občin prizadetih političnih okrajev, potem bi veljala njegova določila tudi za pristojne osrednje in deželne organe s sedežem v eni od občin takega okraja. Člen drugi Klausovega osnutka je določal uporabo slovenščine pri vlaganju vlog prizadetim uradom. Pri tem bi se morale slovenske vloge „tako prevesti, ali pa pustiti prevesti“. Pri vračilu vloge bi moral biti priložen prevod v nemškem jeziku. Osnutek je predvideval uporabo slovenskega jezika pri ustnih obravnavah in zaslišanjih, če pa bi nastopal pri tem pooblaščenec, bi moral imeti pismeno pooblastilo. Osnutek je dalje nakazoval postopek pri taki razpravi: „Če se v postopku stranka, udeleženec ali oseba, ki je zaslišana, posluži slovenskega jezika, v tem primeru se na predlog ene od strank (ali udeleženca) razpravlja tako v nemškem kot v slovenskem jeziku. Če pa vodja obravnave ne zna slovenskega jezika, potem se pritegne tolmač“. Pri ustnih rešitvah in razglasih odlokov bi se moral uradni organ posluževati nemškega jezika in le v primeru, če bi bila razprava tudi v slovenščini, bi se rešitev (odlok) prevedla ali dala prevesti tudi na slovenski jezik. Po točki osem Klausovega osnutka bi se morale personalne knjige (knjige o personalnih podatkih) še nadalje voditi v nemščini.

Posebno zanimiv, še posebej s stališča prihodnje manjšinske zakonodaje pa je enajsti člen osnutka, ki se je dotikal vprašanja dvojezičnih topografskih napisov. „Kleine Zeitung“ ga je takole povzela: „Označbe in napise topografske narave, v kolikor so po zakonu predpisani, je napisati oziroma nadomestiti v občinah, v katerih veljajo določila tega zveznega zakona v nemščini in dodatni s slovenskimi oznakami, običajnimi v času, ko je pričela veljati državna pogodba v vzpostavitvi neodvisne in dmokratične Avstrije“.

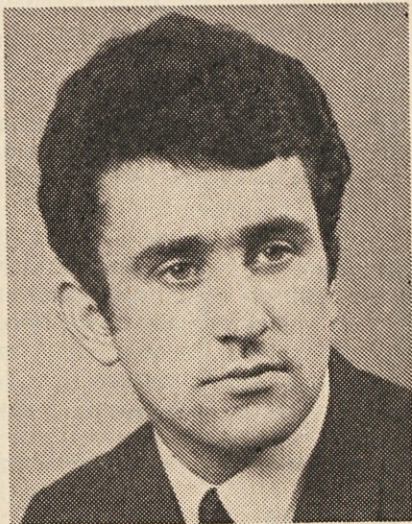
Kaj več o osnutku tisk ni poročal. Kot je videti, se je omejeval izključno na materijo tistega dela člena 7 državne pogodbe, ki zagotavlja enakopravnost slovenščine in uvedbe dvojezičnih topografskih napisov v sodnih in upravnih okrajih južne Koroške s slovenskim in mešanim prebivalstvom. In v kakšni meri je Klausov osnutek ustrezal določilom državne pogodbe? Predvsem je v nasprotju s to pogodbo zavračal neposredno uveljavitev predvidenih določil na vsem slovenskem in jezikovno mešanem območju Koroške, čeprav je bilo predlagatelju osnutka to območje znano, saj ga je sam začrtal kot območje političnih okrajev Šmohor, Celovec-dežela, Beljak-dežela in Velikovec. Izvedba zakona naj bi bila posredna in pogojena s posebnim dvostopenjskim glasovanjem na občinski ravni. V nasprotju z demokratičnim načinom reševanja manjšinskega vprašanja naj bi o njegovi uveljavitvi odločalo predvsem strankarsko razmerje v posameznih občinskih svetih zastopanih političnih strank, osveščenost ali neosveščenost posameznih političnih mandatarjev ter odnos posamezne politične stranke do slovenskega vprašanja. Poleg tega je osnutek uvažal princip posebnega kvalificiranega minimuma najprej tretjine članov posameznega občinskega sveta ter zatem tretjina glasovalcev posamezne občine (minimum bi znašal nad 30%) kot pogoj za uveljavitev novega zakona, vendar bi imelo tako glasovanje značaj plebiscitnega odločanja z vsemi posledicami vred, saj je vprašanje, če bi se po dogajanju pet let kasneje upravičenci nepristransko izjavili v ko-

rist manjšine (to bi veljalo tudi za Slovence!), tako da bi tudi s tega zornega kota vodil zakon k diskriminaciji manjšine. Poleg tega bi zakon uvažal pravno negotovost, saj bi utegnili drugačna sestava občinskega sveta voditi do vsakršne odprave slovenskega jezika in dvojezičnih topografskih napisov.

V celoti pa je osnutek potrjeval dejstvo, da je bil podpisnicam avstrijske državne pogodbe, torej tudi Avstriji, v času pogovorov za njeno sklenitev znan obseg slovenskega in jezikovno mešanega dela dežele, definiranega kot območje

pa je zagovarjal stališče, po katerem naj se ohrani dotedanje stanje ter svaril udeležence pred tem, da bi se določila o „slovenskih“ topografskih oznakah morda vezala z jezikovnim vprašanjem, predstavnik svobodnjaške stranke pa je vztrajal na zahtevi po ugotavljanju manjšine. Govorili so tudi izvedenci urada zveznega kanclerja ter skušali pojasniti koroškim zastopnikom „potrebo po kompromisu“ med „linijo šolskega zakona (iz leta 1959 op.), ki se je pokazala preveč daljnosežna in zahtevo po ugotavljanju manjšine, katerega

Predstavljamo kandidate KEL

Matevž KAKL, rojen 3. 3. 1946 je nadaljnji zastopnik mlade generacije na Koroški enotni listi. Doma je v Spodnjih Jezercih v občini Vrba. Matevž KAKL je poročen; z ženo Lucijo (ki jo je našel v Podgorjah) ima dva otroke — dekle in fanta. — Domača kmetija ni ravno velika: zato je Matevž KAKL vzel še nekaj hektarjev v najem, tako da ima vzgledno kmetijo, v hlevu pa 22 repov živine.

Deveti kandidat KEL je tudi tajnik domačega pevskega društva.

Mirko ORAŽE, rojen 31. 1. 1927 v Selah, je prav tako kmet. Je poročen in ima z ženo Marto pet otrok. Svoje iniciativno delovanje dokazuje v številnih funkcijah: v občinskem odboru je že 18 let — v tej periodi je celo podžupan. Mirko Oraže je poleg tega edini vodja krajevnega kmečkega odbora (Ortsbauernführer), izvoljen na slovenski listi. V tem odboru je že nad 20 let. Poleg tega je še podpredsednik selske Hranilnice in posojilnice ter član farnega odbora.

obvezne dvojezične šole. Osnutek Klausovega zakona dokazuje, da je bil obseg tega področja znan predlagatelju zakona tudi po odpravi obvezne dvojezične šole, čeprav tega dejstva predlagatelj ni upošteval ter je skušal v nadomestilo za ugotavljanje Slovencev uvesti posebno plebiscitno glasovanje.

Med pripravi za sprejem tega zakona je bila 5. junija 1967 sklicana v uradu avstrijskega zveznega kanclerja konferenca, ki so se je pod Klausovim vodstvom udeležili nekateri člani osrednje in koroške deželne vlade (oziroma političnih strank). Po kanclerjevi izjavi naj bi izdelani osnutek služil izpolnitvi člena 7 državne pogodbe. Povedal je, da je bil o vprašanju člena 7 opozorjen zunanji minister Tončič na „ravni Združenih narodov“ (tako „Die Presse“). Glede ugotavljanja manjšine pa je Klaus med drugim dejal, da to odklanjata tako Jugoslavija kot manjšina. Med debato se je pokazala tudi misel, da bi zakonski osnutek predelali in ga analogno zakonu o uporabi slovenščine pred sodišči omejili njegovo veljavnost na vsega tri sodne okraje: Pliberk, Železna Kapla in Borovlje. Namestnik koroškega deželnega glavarja Weißmann, član ljudske stranke, je ob osnutku predlagal, da naj se v osnutku zajeta določila raje izdajo v obliki uredbe. Član SPÖ Hans Schober

izid bi prišel ravno prav tistim krogom, ki trdijo, da se na Koroškem raznaroduje“. Se pravi, da se je Klausova vlada zavedala ne le diskriminacijskega ozadja zahteve po „ugotavljanju“ Slovencev, ampak tudi zavestnih procesov germanizacije na Koroškem! Kot nadaljnji argument proti „ugotavljanju“ navaja poročilo o dunajski konferenci, da se je treba na vsak način „izogniti zapletom na mednarodni ravni, ki bi lahko nastali z uporabo 35. člena državne pogodbe“ („Die Presse“), se pravi internacionalizacijo koroškega vprašanja, slednje pa pomeni tudi, da se je Klausova vlada zavedala protizakonitosti nameravanega „ugotavljanja“ Slovencev. „Kleine Zeitung“ je še pisala, da so udeleženci konference poudarili, da se na podlagi predvidenega zakona manjšine ne bodo ugotavljali, ampak samo povprašalo prebivalce južnokoroških občin, ali želijo, da bi pri njih veljala slovenščina kot drugi (veljavni) jezik.¹³

Kljub dejstvu, da je Klausov osnutek izhajal iz zahtev koroškega nacionalizma, saj je zavračal dosledni teritorialni princip, uvažal kvalificirani minimum pripadnikov manjšine kot pogoj za uveljavljanje manjšinske zakonodaje in to v najslabši varianti, dalje glasovanje po občinah, ki bi omogočalo nemškim nacionalistom aktivno nastopati proti manjšini, nacionalisti od zah-

teve po ugotavljanju Slovencev niso odstopili. Tako je še 25. oktobra istega leta predstavnik svobodnjakarjev v dunajskem parlamentu, dr. Scrinzi znova interveniral za sprejetje zakona namenjenega ugotavljanju Slovencev. Klaus je v odgovoru zavrnil predložitev takega zakona in to vse dotlej, dokler ne bodo s tem razčiščena povezana vprašanja in to s koroško deželno vlado in s slovenskimi organizacijami. Poudaril pa je tudi, da zakon o ugotavljanju ni edina pot, da bi se ugotovil delež manjšine med ostalim prebivalstvom.¹⁴ To pa ni motilo, da ne bi stranka dr. Scrinzija, skupaj s Heimatdienstom še naprej postavljala stalno zahtevo po ugotavljanju slovenske manjšine. Še več, novembra 1970 se je tej zahtevi kot druga opozicijska stranka pridružila tudi ÖVP,¹⁵ čeprav je načelnik parlamentarnega kluba te stranke odgovarjal, da stranka ne bo podprla morebitne pobude svobodnjaške stranke glede „ugotavljanja“ manjšine.¹⁶ Kot vse kaže, se stranka te obljube drži še danes, saj od tega časa dalje celo vodi v napadih na slovensko skupnost in lahko prej govorimo o podpori svobodnjakarjem ÖVP kot o obratnem. V tej zvezi je iz leta 1970 zanimiva izjava takratnega namestnika koroškega deželnega glavarja, socialisti Suchaneka, ki je o vprašanju „ugotavljanja“ manjšine opozoril, da bi tak postopek pomenil ponovitev plebiscita in kot tak vodil k sprostitvi napetosti med obema narodnostnima skupinama v deželi: „Prejel sem resolucijo Delovne skupnosti svobodnjaških akademskih zvez Avstrije z zahtevo po ugotavljanju manjšine. Z vsebino te resolucije se ne morem strinjati, ker se upravičeno bojim, da bi izvedba ugotavljanja manjšine pomenila ponovitev koroškega plebiscita z dne 10. oktobra 1920. Agitacija za tako ugotavljanje manjšine bi nujno privedla do tega, da bi se zaostrila napetost med obema narodnostnima skupinama, ne da bi bili rešeni resnični problemi mirnega sožitja vseh Korošcev v naši deželi. Izrečno poudarjam, da je to moje stališče predvsem osebno, pri čemer sem prepričan, da je tega mnenja tudi pretežna večina koroškega prebivalstva“.¹⁷

Dogajanje, ki je sledilo skupnim napadom koroškega meščanskega tabora na slovensko manjšino v prihodnjem obdobju je še znano in še sveže. Označuje ga sprejetje neuvlavljenega zakona o dvojezičnih topografskih napisih in s poskusom uveljavitve tega zakona povezan izbruh koroškega nemškega nacionalizma. Temu je tudi uspelo doseči, da so socialisti v končni fazi odstopili od svojega dotedanjega stališča, po katerem bi bilo „ugotavljanje“ Slovencev zaželeno in koristno, vendar pa je neizvedljivo, ker ga manjšina odklanja. S tem pa so, čeprav z zakasnitvijo, tudi pristali na nacionalistično zahtevo meščanskega tabora na čelu s Kärntner Heimatdienstom po ugotavljanju slovenske manjšine, začeto s posebno popisno akcijo konec leta 1972.

¹² Pregled avstrijskih političnih stališč do ugotavljanja slovenske manjšine med letoma 1960 in 1966 je skoro v celoti izvezet iz tipkopisne študije Janke Pleterskega Manjšinska zakonodaja na Koroškem v letih 1960—1965, Ljubljana 1966. Izdelavo študije je omogočil Sklad Borisa Kidriča v Ljubljani.

¹³ Kleine Zeitung, 4. junija 1967, št. 124; Die Presse, 7. junija 1967, št. 5745.

¹⁴ Kleine Zeitung, 26. oktobra 1967, št. 245.

¹⁵ Kärntner Tageszeitung, 25. novembra 1970, št. 268; Die Presse, 26. novembra 1970, št. 6783.

¹⁶ Naš tednik, 3. decembra 1970, št. 49.

¹⁷ Slovenski vestnik, 5. februarja 1971. (Dalje prihodnjič)

Št. Jakob: šolske sestre vabijo

Da vodijo šolske sestre v Št. Jakobu poleg ENOLETNE GOSPODINJSKE ŠOLE tudi 3-LETNO STROKOVNO ŠOLO ZA ŽENSKO POKLICE, je že znano.

Nekaj mesecev je že od tega, kar so prva dekleta, — kar 31 jih je — vstopila v prvi razred te šole.

Vpogled v šolo ob zaključku prvega semestra nam zagotavlja upravičenost njene ustanovitve in daje upanje na popoln uspeh.

Če prideš v zavod med poukom, se ti zdi, da si prišel v prazno stavbo. Skrivnostna tišina po hodnikih pa je znak temeljitiga dela v šolskih učilnicah.

Vodstvo in učiteljstvo je omogočilo šoli dober start. Vsi se z vsemi močmi trudijo, da bi šola dekleta čimbolj obogatila. Pouk se vrši po predpisanem učnem načrtu v slovenskem in nemškem jeziku.

Možnost mnogostranske zaposlitve po končani šoli nujno vnaša pestrost tudi v pouk. V tem tipu šole se srečajo zahtevni predmeti trgovskih šol s praktično obarvano smerjo gospodinjskih šol, kar daje

šoli gotovo mikavnost. Napornemu učenju angleščine, nemščine, slovenščine, računstva, strojepisja in stenografije, kemije in fizike, sledi prijeten presledek ob izdelavi ročnih izdelkov in šivanju, kjer dekleta zaslutijo prvo sladkost v delu za svojo družino. Dekletom je žal samo to, da je kuhanje v učnem načrtu te šole šele v tretjem letu.

Živahno vrvenje v šolskih prostorih ob prostem času je dokaz, da se dekleta v naši šoli, kljub obilnemu učenju dobro počutijo. Med seboj se dobro razumejo in poskrbijo tudi za primerno zabavo. Konec tedna pa pohitijo med svoje domače.

Da bi bil delu v šoli uspeh zagotovljen, se je po novem šolskem zakonu tudi v tej šoli osnoval tako imenovani ODBOR ŠOLSKE SKUPNOSTI, v katerem so zastopani poleg zastopnikov učiteljstva tudi zastopniki staršev in učenek. Skupen interes učiteljev, staršev in učenek bo gotovo šoli pri vseh prizadevanjih in pri razvoju trdna opora.

Lepo uspel DAN STARŠEV ob zaključku prvega semestra je bil prvi vidni dokaz za to.

In kako je z zaposlitvijo po končani šoli?

Uspešno končana šola nadomesti učno dobo in končni izpit za poklice iz trgovinskega področja s pisarniškim delom vred, daje možnost vodstva v gostinskih obratih in domovih za socialno skrbstvo.

Obenem je dobra podlaga za nadaljnjo šolanje za vzgojiteljice, socialne delavke in za šolanje za medicinsko tehnične pomočnice. Pri dani bogati izbiri poklicev in

dela jim je dodatno znanje slovenščine gotovo izdatno priporočilo.

Po nalogu ministrstva za pouk in umetnost je vpisovanje za prihodnje šolsko leto 1975/76 v 1. razred 3-letne strokovne šole in v enoletno gospodinjsko šolo **od 9. februarja do 1. marca.**

Pogoji za sprejem v obe šoli so isti: uspešno končana 8. šolska stopnja in delno znanje slovenščine.

SPREJEMNI IZPIT za 1. razred 3-letne strokovne šole bo 30. maja. Učenke obeh razredov so deležne tudi državnih podpor.

Prijave sprejema vodstvo šole osebno ali pa pismeno na naslov: Strokovna šola za ženske poklice šolskih sester, Št. Peter 25, 9184 Št. Jakob v Rožu.

PRIREDITVE

KUHARSKI TEČAJ

vodi WIFI-kuhar Hans Kleber

Kraj: Dom v Tinjah

Čas: Od 13. februarja, ob 9.00, do 15. februarja, ob 17. uri

DUHOVNE VAJE ZA ŽIVI ROŽNI VENEC

Vodi: Anton Cvetko

Kraj: Dom v Tinjah

Začetek: 16. februar, ob 18.00

GREGORČIČEVA PROSLAVA

Prireditelj: SPD „Danica“ Št. Vid, SPD „Trta“ Žitara vas, SPD „Vinko Poljanec“

Kraj: Železna Kapla — farna dvorana

Čas: Nedelja, 16. februarja, ob 14.30

Kraj: Žitara vas pri Rutarju

Čas: Nedelja, 16. 2., ob 19.30

KONCERT PEVSKEGA ZBORA GRAŠKIH ŠTUDENTOV

Prireditelj: Krščanska kulturna zveza

Kraj: Kulturni dom v Ločah

Čas: Sobota, 22. februarja, ob 20. uri

TEČAJ ZA SPRETNE ROKE

Vodita: Anica Fugger in Ida Hobel

Kraj: Dom v Tinjah

Čas: Sobota, 22. 2., ob 9. uri

„Ins Lond eine losn“ graški študentje prepričali v Ločah

Izreden uspeh so graški študentje mogli zaznati na večeru koroške pesmi v Kulturnem domu v Ločah: celovski ORF je tam priredil javno snemanje pod naslovom „Ins Lond eine losn“ (nt je na kratko poročal že v prejšnji številki). Poleg nemških zborov okolice in glasbenega ansambla so namreč bili povabljeni na to prireditve tudi graški študentje. Čeprav so mogli zapeti le tri pesmi, so želi pri publiku, ki je celo stala pri vratih, največ aplavza. Da večina publike, čeprav morda ne narodno zavedne, kljub temu dobro razume slovensko, se je pokazalo že pri prvi pesmi: „Kadar

Zila noj Drava nazaj potačo“, ko se je ob smešnem besedilu vsa dvorana iz srca nasmejala. Tudi v kritikah koroških časopisov je bilo razbrati, da se je akademski pevski zbor graških študentov pod vodstvom Aleksa Schusterja najboljše odrezal. Interpretacija njihovih pesmi je bila optimalna, so pisali. Manj je odgovarjal nivoju prireditve povezovalc Otto Bünker. Hote ali nehoti je hotel spraviti slovenski zbor na led, pa tudi v njegovih ne vedno duhovitih tekstih ni docela spadal v okvir tega večera.

ŠT. JAKOB:

Mladinski ples

Šentjakobsko pevsko društvo je v nedeljo priredilo pri Antoniču na Reki svoj mladinski ples. Vsi prostori hotela „Rožanski dom“ so bili zasedeni, igrali so Katarinški fantje. Poseben aplavz je veljal dr. Pavlu Apovniku, ki je obiskal ples s soprogo in hčerko. Kulturni del mladinskega plesa so oblikovali šentjakobski pevci pod vodstvom Lajka Milisavljeviča. Čeprav je bil okvir plesna prireditve, je bilo opaziti, da se mladi zbor stopnjuje od nastopa do nastopa ter da kar hitro pridobivajo na rutini.

BISTRICA NA ZILJI:

Koncert graških študentov

Graški študentje so v nedeljo priredili koncert v Bistrici na Zilji. V občinski dvorani se je zbralo lepo število obiskovalcev, ki so napolnili sedež. Dr. Prunč je sprva pozdravil dr. Pavla Apovnika z družino ter nato spretno povezoval program, v okviru katerega je sodeloval tudi glasbeni ansambel iz Dolih pri Borovljah. Publika je hvaležno sledila izvajajočim študentom. Leti so pod vodstvom Aleša Schusterja pripravili skrbno izdelan spored, ki je vseboval tudi več ziljskih pesmi.

Pred pesmijo „Mi smo mi“, pa je dr. Prunč še posebej omenil, da smo lahko ponosni na nas, da se nam ni treba krasiti s tujim perjem, ravno na primeru Zahomec, kjer so naši ljudje, družina Wigele do prinesli odločilni del k slovesu zahomskih športnikov.

Nekaterim pa je bil koncert graških študentov seveda trn v oči: zato so na cesti, ki vodi k občinski hiši, postavili tablo z napisom „Nach Serbien“. Potem pa so se le branili proti temu, da bi za to malomožgansko dejanje zvedeli tudi drugi: ko je novinar nt hotel to tablo fotografirati, so mu to hoteli preprečiti.

Za tiskovni sklad so darovali:

Peter Mohar, Dobrla vas	300.—
Andrej Karicelj, Št. Jakob	200.—
Ignac Miklau, Kokje	200.—
V. Levstik, Rim	110.—
Anton Gril, Plaznica	100.—
Neimenovani, Globasnica	100.—
Ludvik Pörtlach, Šteben	100.—
Leopold Karl, Bilčovs	100.—
Franc, Uršula Krušič, Velinja vas	100.—
Ursula Kropfisch, Velinja vas	100.—
Anton Krancer, Dolinčiče	100.—
Matilda Hutter, Globasnica	50.—
Janez Zankl, Mala vas	50.—
Marija Doujak, Št. Martin	50.—
Gregor Piček, Št. Lambert	50.—
Franc Schuster, Rožek	50.—
Viktor Antonič, Reka	50.—
Johan Lepušič, Ravne	50.—
Mirko Hajnžič, Rebrca	46.—
Katarina Prosen, Goselna vas	40.—
Josef Golavčnik, Zagorje	40.—
Josef Kunčič, St. Peter	40.—
Rihard Dumpelnik, Štefen	30.—
Johan Safran, Bilčovs	30.—
Neimenovani, Novo Selo	30.—
Johan Kuster, Boja vas	20.—
Ana Krainer, Rikarja vas	20.—
Neimenovani, Dobrla vas	20.—
Marija Wolk, Goselna vas	20.—
Janez Lesjak, Podgora	20.—
Neža Writz, Šteben	20.—
Neimenovani, Št. Peter	20.—
Hanzej Gröblacher, Reka	20.—
Franc Isop, Gorinčiče	20.—
Anton Fugger, Ravne	20.—
Josef Valentincič, Ravne	20.—
Neimenovani, Dješčice	20.—
Marija Schöffmann, Št. Ilj	20.—
Agnes Mečina, Zg. Vesca	20.—
Peter Mečina, Gora	20.—
Gregor Reichmann, Želuče	20.—

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA V CELOVCU vabi na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo, 23. februarja 1975, ob 14.30 v Domu glasbe v Celovcu

Nastopajo:

Moški zbor „Mirko Filej“ iz Gorice; vodi: Zdravko Klanjšček

Mešani zbor SPD „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni; vodi: Hanzi Kežar

Mešani zbor Jakob Petelin-Gallus iz Celovca; vodi: Jožko Kovačič

Prisrčno vabljeni!

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, pri zastopnikih farne mladine, v pisarni KKZ v Celovcu (tel. 0 42 22 - 84 3 58), ter eno uro pred pričetkom.

Globasnica: ples SAK

Popolnoma nabita je bila v soboto Šoštarjeva dvorana v Globasnici, ko je Slovenski atletski klub vabil na ples SAK. Ob zvokih Katarinških fantov se je okoli 500 ljudi odlično zabavalo. Predsednik SAK Franc Koncilia je še posebej mogel pozdraviti na plesu glavnega kandidata KEL dr. Pavla Apovnika. Tudi dražba, ki jo je izvedel dr. Erik Prunč, je doprinesla svoje k razpoloženju: poleg torte se je publika potegovala za keli-limonado. Za koliko? „Osem tisoč — če ne danes, pa vsaj 2. marca!“

OBJAVA

Po odloku ministrstva za pouk in umetnost je na dvojezični STROKOVNI ŠOLI ZA ŽENSKO POKLICE ŠOLSKIH SESTER S PRAVICO JAVNOSTI, Št. Peter 25, 9184 Št. Jakob v Rožu

VPISOVANJE

za šolsko leto 1975/76

v 1. razred 3-letne strokovne šole za ženske poklice (3-jährige Fachschule für wirtschaftliche Frauenberufe) in v 1-letno gospodinjsko šolo (1-jährige Haushaltungsschule)

od 9. februarja do 1. marca.

Predpogoji za sprejem v obe šoli je uspešno končana 8. šolska stopnja in vsaj delno znanje slovenskega jezika. Prijave so možne pismene ali osebne pri vodstvu šole.

Slovenski praznik na Dunaju

Na slovenski kulturni praznik, 8. februarja, je Klub „Mladje“ priredil v prostorih Kluba slovenskih študentov večer za koroške rojake, ki živijo na Dunaju. V središču sporeda — ob 15-letnici revije „MLADJE“ — je bil film, ki deloma prikazuje razvoj „Mladja“, zlasti pa nekatere vidnejše sodelavce s področja literature in likovne umetnosti. Filmu je sledila diskusija o njegovih posameznih elementih, o filmsko-oblikovalnih vprašanjih, glasbi

in besedilih, ki je prinesla v oceno vrsto tehtnih pobud in predlogov. Miniatura knjižna razstava je seznanila udeležence z novjšimi publikacijami slovenskih koroških avtorjev, pri čemer je bilo največ zanimanja za Lipušvega Dijaka Tjaža in za najnovejšo Messnerjevo knjigo „Zasramovanci... združite se!“ Drugi del razstave je bil tematsko vezan na nacionalno vprašanje v Avstriji.

F. K.

ZVEZNA GIMNAZIJA ZA SLOVENCE V CELOVCU

OBJAVA

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu sporoča:

1. Po posebnem odloku Zveznega ministrstva za pouk in umetnost naj prijaviijo starši svoje otroke, ki jih želijo dati v šolskem letu 1975/76 na gimnazijo, takoj po končanem prvem semestru tega šolskega leta, tj. od 10. 2. 1975 do najkasneje 28. 2. 1975, ravnateljstvu Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Ob prijavi za sprejem je treba predložiti ravnateljstvu spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva.

2. Pravočasno prijavljeni učenci, ki bodo ob koncu šolskega leta 1974/75 po oceni ljudsko šolske konference sposobni za vstop v prvo vrsto glavne šole (ERSTER KLASSENZUG), bodo sprejeti na gimnazijo brez sprejemnega izpita.

3. Prijavljeni učenci, ki ne bi dosegli tako dobre ocene, bodo morali delati sprejemni izpit. Za sprejemni izpit, pri katerem bo izpitna komisija gimnazije presodila sposobnost učenca, bo treba otroka prijaviti v prvi

polovici junija 1975. Sprejemni izpiti bodo en teden pred koncem šolskega leta.

4. Konec maja 1975 bo vodstvo ljudske šole javilo gimnaziji učni uspeh vseh učencev, ki so se prijavili za vstop v gimnazijo. Nato bo ravnateljstvo gimnazije pravočasno obvestilo starše o sprejemu učenca oz. o potrebi prijave k sprejemnemu izpitu.

5. Zakasnele prijave bodo v izjemnih primerih še možne s posebnim dovoljenjem Deželnege šolskega sveta.

Zato opozarja ravnateljstvo vse starše še posebej, naj ne zamudijo zgoraj navedenega roka za prijavo.

6. Za vstop v višje razrede je potreben poseben razgovor z ravnateljem.

Prijave za sprejem v gimnazijo lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa se obrnete pismeno na naslov: Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu, Lerchenfeldstraße 22, 9020 Klagenfurt.

RAVNATELJ:

Dr. Pavle Zabltnik

Oddolžili smo se Prešernovemu spominu

Prešernova misel, to je misel slovenstva, je za Slovence, zlasti še za nas zamejske Slovence zmerom živa. Zaradi tega je za nas Prešernova proslava velikega pomena. To se je pokazalo tudi tokrat, ko je Prosvetna zveza v počastitev slovenskega praznika v petek, 7. februarja, priredila v modri dvorani celovškega konservatorija uspelo Prešernovo proslavo. Koroški Slovenci so povsem napolnili modro dvorano, prisluhnili so govoru, petju in recitacijam. Na odru je visela slika pesnika dr. Franceta Prešerna, do izraza so prišli zlasti krasen šopek rdečih nageljnov, ob straneh pa zelena oleandrova drevesca.

Za uvod je moški zbor Bilka iz Bilčovsa, pod vodstvom Jožka Boštjančiča, zapel Vrabčevo Zdravico, nato je dr. Jožko Buch v imenu Prosvetne zveze prisrčno pozdravil navzoče občinstvo, poseben pozdrav je veljal gostom, ki so ta večer sodelovali na proslavi: univ. prof. dr. Borisu Paternuju, članu ljubljanske Drame Janezu Rohačku, pesnikom iz Trsta in Gorice Mariju Čuku, Aci Mermolju in Marku Kravosu, zlasti pa moškemu zboru Bilki iz Bilčovsa. Med poslušalci je bilo tudi nekaj uglednih gostov, med njimi jugoslovanski generalni konzul Bojan Lubej, dvorni svetnik prof. dr. Joško Tischler, odvetnik dr. Franci Zwitter, deželni poslanec Janko Ogris, ravnatelj Slovenske gimnazije prof. dr. Pavle Zablatnik. Na prireditvi je bil tudi nosilec ter prvi kandidat KOROŠKE ENOTNE LISTE (KEL) dr. Pavel Apovnik.

Razveseljivo je bilo dejstvo, da je bilo med prisotnimi veliko šolske mladine.

Kot slavnostni govornik je nastopil doktor Boris Paternu, ki je predaval o temi: „Prešernovo mesto v razvoju slovenske kulture“. Iz njegovega referata povzamem samo nekaj misli:

V zgodovinopisju, ki obravnava usodo avstrijske monarhije, lahko beremo tudi tezo, da obstajajo narodi, ki so jih rodili pesniki. Naj bo ta domislica še tako domišljjska, v njej je brez dvoma tudi nekaj resnice in še posebej resnice o usodi slovenskega naroda. Tudi najbolj trezna in vseh literarnih domislic okleščena zgodovinska presoja ne more mimo dejstva, ki bi ga na kratko označili takole: v času, ko so bili Slovenci še socialno nerazvit in politično nepriznan narod, jim je na nekem področju uspelo scela pokazati notranjo suverenost, duhovno kompletnost in evropsko dozorelost — zgodilo pa se je vse to med leti 1830 in 1846 v Prešernovem pesniškem delu. Njegove poezije vsebujejo vse tisto, kar lahko štejemo za znamenje novodobne in dozorele evropske kulture v njeni izvorni, slovenski varianti.

Tri lastnosti so, ki Prešernovi poeziji dajejo pravico do tako izjemnega mesta v razvoju naše kulture: njena umetniška doganost, njena družbena zavest in njena človeška prebujenost. Na vseh teh področjih, ki jih v njegovem delu niti ni mogoče strogo ločevati, ker se globoko prepletajo, je opravil za Slovence osvobodilno dejanje.

V evropski romantiki, in še posebej v sosednji nemški, se je močno uveljavila miselnost, ki je obstoj naroda merila po njegovi jezikovni in pesniški kulturi. Friedrich Schlegel, eden izmed teoretičkov nemške romantike, se je v svojih spi-

sih silovito zavzel za kultiviranje jezika in poezije kot takrat pglavitnih znamenj narodove moči. Pri njem sta Čop in Prešeren, lahko brala misli, ki so bile kot naročene po meri slovenskih potreb, čeprav so v resnici veljale obrambi nemške kulture pred francosko. Nekatere teh misli, ki jih je Friedrich Schlegel zapisal leta 1812, je vredno ponoviti tudi še danes in še posebej na Koroškem:

„Najhujše je tisto barbarstvo, ki zatira jezik kakšnega ljudstva ali dežele ali ga hoče odtrgati od višje omike“, zakaj „samo predsodek je, če zanemarjenim in manj znanim jezikom odrekamo zmožnost za višjo izpopolnitev.“ In zraven še tole: „Vsak narod ima“, če smem tako reči, „pravico do posebne literature, to je do svoje lastne jezikovne omike, brez katere tudi ne more biti lastne, splošno učinkovite in nacionalne duhovne omike, temveč v nekem tujem jeziku priučena in privajena omika, ki v sebi ohranja zmeraj nekaj barbarskega...“

Narod, kateremu jezik podivja ali ostane v surovem stanju, mora sam ostati barbarski in surov. Narod, ki si pusti oropati jezik, izgubi zadnjo oporo svoje duhovne, notranje samostojnosti in v resnici preneha obstajati.« Schleglovo misel o pravici vsakega naroda do neokrnjene, scela razvite jezikovne in slovstvene kulture sta Prešeren in Čop obrnila v slovenski prid.

Prešernu je res uspelo, da je ne le z globino svojih misli in čustev, ampak tudi z izjemnim, občudovanja vrednim delovnim mojstrstvom, ki ga premalo upoštevamo, na zemljevidu evropskih poezij uveljavil slovenski narod kot enakovreden narod, čeprav je bil ta narod v resnici še brez stvarne, materialne politične moči. Literatura je razvil do tiste stopnje, ko je postala zmožna, da s samo literarno vrednostjo, ne le z izjavno narodno mislijo, dokazuje in potrjuje obstoj nekega kulturno dozorelega jezika in naroda.

V kulturnem sporedu sta izmenoma sodelovala moški zbor Bilka, ki je zapel Gerbičevo „Kam“ (pesem smo objavili v prejšnji številki, ob Prešernovi obletnici smrti), Verbičevega „Vasovalca“ in koroško narodno „Tam, kjer teče bistra Zila“, v Kernjakovi priredbi. Član Slovenskega narodnega gledališča Janez Rohaček je s pravim umetniškim zanosom recitiral Prešernovi pesmi: Uvod h krstu pri Savici in Zdravljico.

Nazadnje so brali zgoraj omenjeni pesniki svoje pesmi, od katerih je bila marsikatera precej robata, Marij Čuk je bral: Beg, Na pomoč, Čile, Moja sveta pravica, Zdenki, Senca in Bivanje. Ace Mermolja je recitiral tele pesmi: Zvestoba, Nasilje, O redu, Poletje 1974 in Fašizem. Marko Kravos pa: Pot zvestobi, Čevlji, Einsteinova teorija, Zamejska žalost in Moja dežela.

Na kraju se je dr. Jožko Buch prisrčno zahvalil številnemu auditoriju, ki je tako verno sledil sporedu nastopajočih, potem pa je vse navzoče povabil že na prihodnjo Prešernovo proslavo. Prešernov večer je posnel tudi avstrijski radio in televizija.

Ob zaključku naj še dodam, da je vsaki predvajani točki sledilo burno ploskanje, hkrati pa moram poudariti, da je proslava zares uspela.

B. L.

Sales representative for Yugoslavia

Mednarodno podjetje (kemični izdelki) išče spretnega inženirja prodajalca - idealna starost 25 do 30 let - za Jugoslavijo.

Ta odlično finančno podprti položaj zahteva temeljito tehnično in kemično znanje in znanje jezikov (nemščina je obvezna, prav tako bi bilo v korist znanje srbohrvaškega in angleškega jezika).

Govorite o vašem poklicnem življenju, o poznanju trga in tvrdk s tem zastopstvom, ki smo ga pooblastili:

BARCI-WERBUNG
ABTEILUNG: PERSONAL
1120 Wien, Gatterholzgasse 20
Tel.: 83-26-56 ali 85-21-52

Posebne pripombe bo obravnaval naš svetovalec samoumevno čisto zaupno. Prosimo, obrnite se z vašo prošnjo pismeno ali telefonično (dunajska predštev.: 0222-) na g. Tasnadyja.

ŽENSKI KOTIČEK:

Za ženo in dom

Hišno veselje je najlepše na zemlji in veselje staršev nad svojimi otroki je najsvetejše veselje človeštva.

To hišno veselje pripravi žena, tudi z zunanostmi.

Kakšna naj bo barva v kuhinji?

V kuhinji je treba tudi z barvo ustvariti ozračje snaznosti in svežine. Rumena in modra barva poudarjata stvarnost. Bela in modra ali tudi zelena in bela simbolizirajo snaznost. Zelena in rumena barva skrbita za svežino v prostoru.

Kot delovni prostor mora biti kuhinja svetla, izsevnost stenskih barv mora biti visoka.

V poštev pridejo kot vodilne barve slonokoščena, svetlorumena in svetlorumenozelena; zmerno modra ali zelena sta sprem-

ljevalni barvi. Najmanjše barvne lise, nemara že barvast tekstil, svetilna telesa, deli pohištva, barvasta opetja ali pa tudi kuhinjska posoda oranžne in rdeče barve lahko celotno dekoracijo zrahljajo ali poživijo.

Kontrasti med medlo steno in bleščečimi lakastimi ploskvami stopnjujejo vtis snaznosti; okrasni toni niso primerni za gladke površine.

Delitev v podzidek in zgornjo steno priporočamo lahko samo tam, kjer to zahteva praktičnost. Toda tudi tedaj bi naj dane prečne delitve, npr. višina pasu iz ploščic ali višina okenske police, določale zgornjo mejo podzidka. Napačno je vsekakor, če delitev zgornja stena/podzidek vključimo v špaleta. Tri ploskve špalete tvorijo arhitektonsko celoto in jih je treba tudi enotno obarvati, brez prečne delitve.

PRI SEVERNIH SLOVANIH:

Franc Kropivnik

Mučeniška smrt Pepe Sumper

(4. nadaljevanje)

Že pred stoletji je bil nemški sen: „Pritisk na vzhod!“ Danes je vse to ogromno področje podržavljeno. Stotisoči rudarjev ne živi več v zatohlih lesenih barakah, ampak v lepih novih naseljih, širpoteznih načrtov z vsem potrebnim; s šolami vseh strok. Tu poljski rudar ni več suženj tujih izkoriščevalcev. Po več urah smo le končno dospeli v Zlati Potok, ko je bila že tema. Opazili smo še, da je tukaj nov moderen hotel. Vsaka soba ima kopalnico in stranišče. Ko vse uredimo, gremo k večerji, katera nam je po dolgi vožnji dobro teknila. Bila je dobra in obilna in zraven še pijača; pivo, mineralna voda, oranžada ali sadni sok. Nismo se mogli prav znajti, kje smo. Slednjič le izvemo, da smo približno 40 do 50 km oddaljeni od Čenstohove.

Po prav dobro prespani noči, se odpeljemo po drugi poti nazaj na

Auschwitz, nekaj km od Krakova. O Auschwitzu nihče ni imel pravega pojma, kaj se je vse tam dogajalo. Dobro pol leta po napadu na Poljsko, so v Auschwitz dospeli prvi transporti.

Da bo dragim čitateljem bolj razumljivo, moram poseči nekoliko nazaj. Znano je, da so Nemci, čim so se polastili oblasti, izdali „razne zakone“, ki so bili za javnost naperjeni proti Judom. V resnici pa so veljali ti zakoni proti vsakomur. Dobro so vedeli, kaj hočejo. Točno so tudi vedeli, da bodo napadli Poljsko in s tem izzvali svetovno vojno. To pa je bil njihov namen, da se polastijo Poljske, Češke in Rusije, tja do Urala, da končno izpolnijo svoj stoletni sen.

Poljsko državo in Poljake s 35 milijoni prebivalcev je treba uničiti. Poljski narod naj bi bil le suženj in bi smel le životariti. Vse kar je preveč, mora izginiti. Najprej Židje, cigani, zlasti — Poljaki in slovanski narodi nasploh. Za dosEGO tega cilja so na ozemlju okrog 25 kvadratnih kilometrov postavili grozotna koncentracijska taborišča — uničevalnice.

V bližini mesta Oswiezima-Auschwitz je imela nekdanja poljska vojska mogočne vojašnice za več tisoč vojakov. To so bile močne zidane stavbe, katerim so Nemci prizidali na tisoče lesenih barak, bunkerjev in krematorijev! Na celotnem področju, ki je približno tako veliko kot od Žvabeka do Tinj, in do Galicije ter Libuč, so pregnali vse: od dojenčka do starca. V nemških časopisih ter v radiu so objavljali, da se je vse to poljsko prebivalstvo prostovoljno javilo za delo v Nemčiji! Kakšen cinizem. Od vseh teh ni bilo nobene več nazaj. Uničili so vse kmetije in napravili strahotna uničevalna taborišča, kot npr. Birkenau — Berezinka — Budi itd. Vse to ozemlje je bilo popolnoma zaprto. Nihče ni imel dostopa. Stražili so esesovci z dresiranimi psi volčjaki, katere so od časa do časa za zabavo nagnali nad nesrečne žrtve.

Tako je končala tudi Pepa Sum-

per, farovška kuharica v Ločah. Doma je bila pri Hobjanu. Gospodinjala je župniku Janezu Petriču. Po vdoru nemških čet je moral g. Petrič, kot vsi slovenski duhovniki, zapustiti faro in iti med Nemce. Nadomestil ga je neki starček, ki pa se je po dveh letih zopet umaknil. Za njim pride drugi. Bil je rajhovec, a je takoj spoznal, da so Slovenci pošteni in verni ljudje. Ni čuda, da jih je vzljubil in jih hotel varovati pred kremplji Gestapa. Za vse to je vedela gospodinja Pepa Sumper. Ko so g. župniku postala vroča tla pod nogami in je po izdajstvu nekega „Jugoslovana“ Gestapo vse zvedela, jo je v noči na veliki četrtek, 6. aprila 1944, popihal. Izginil je, kot da bi ga Zemlja pogoltnila.

Ker hišnega gospodarja niso našli, so kuharico zaprli. Hoteli so iz nje izvleči več kot je sama vedela. A ona je molčala kot grob. Iz Celovca so jo premestili v Nemčijo. Menda ni umrla v Oswiecimu,

ampak v Ravensbrücku. Pepa Sumper je umrla mučeniške smrti: Obesili so jo za roke, tako da so bila stopala 20 cm visoko od tal. Potem so spustili nad njo lačne in dresirane pse volčjake, ki so si trgali z njenega živega telesa kose mesa. Umirajočo so vrgli potem v plinsko peč „wo diese Heldin ihren Glauben, ihre Treue zum Slowenentum und ihre Liebe für den Priester, den sie unter keinen Umständen verraten wollte mit dem Martyrium besiegelte.“ (Tako je ta junakinja končala mučeniško smrt za svojo vero, za svojo zvestobo do slovenstva in za svojo ljubezen do duhovnika, ki ga ni hotela izdati).

To se je zgodilo 18. februarja 1945. Tako je zapisano v neki kroniki, kar bo še po sto in več letih pričalo, kako so umirali slovenski rojaki po Nemcih, katerim ni bilo nič sveto.

(Dalje prihodnjič)

REVIJA, KI POVEZUJE SLOVENCE S SVETOM

„Le livre Slovene“ je glasilo slovenskih pisateljev, PEN-kluba ter društva prevajalcev Slovenije. Izhaja dvanajsto leto, pred nedavnim je izšla dvojna številka.

Publikacija prinaša odlomek iz del slovenskih pesnikov, dramatikov in pisateljev: Ivana Mraka (Mary Tudor), Vito-mila Zupana (Aleksander praznih rok), Gregorja Strniše (Samorog), Petra Božiča (Kaznjenci). Pred objavljenim odlomkom je o avtorju napisana informativna beseda; prispeval jo je Jože Koruza. Revija, ki jo financira kulturna skupnost Slovenije, je tudi ilustrirana, odlomki in uvodne besede pa so natisnjeni v angleščini ter v francoščini.

Daleč od mesta

*Daleč od mesta živim,
ki pojilo me je v ljubezni
in mržnji.*

*Nemirno potujem po krajih,
ki nosim jih s sabo
in v sebi.*

*Vidim veliko vsegá,
le svojega mesta
ne vidim.*

*Tam pa življenje, pišejo
in vem, kljub temu
teče dalje —*

*ampak verjemite, prijatelji,
to ni nobena
tolažba.*

M. K.

kraj groze, lakote in smrti, kjer je umrlo nasilne smrti več kot šest milijonov zaslužnjenih ljudi raznih narodnosti, ver in ras med temi na stotine Slovencev, v Oswiecim -

‘Newsletter’ glasilo „Društva za slovenske študije“

Izšla je tretja številka glasila „Društva za slovenske študije“ v New Yorku, ki prinaša bogato gradivo o delovanju svojih članov v Združenih državah. Iz zanimivega gradiva omenjamo zlasti dve poročili: Carole Rogel, profesorica zgodovine na Ohio State University, poroča o pripravah na drugo zborovanje društva, ki bo v maju 1975 v Clevelandu; na zborovanju bosta obravnavani dve temi: Slovenci in Amerika in Slovenci in drugi Slovani. William W. Derbyshire, slavist z Rutgers University, ki je pred nedavnim prevedel Rajka Nahtigala „Slovanske jezike“ v angleščino, napoveduje, da bosta na zborovanju Ameriške zveze učiteljev slovanskih in vzhodnoevropskih jezikov (v decembru 1974 v New Yorku) na sporedu vsaj dve temi iz slovenskega jezikoslovja. V poročilu društva v Milwaukeeju, ki je bilo v maju l. 1974, so tiskani avtorski povzetki predavanj o raziskovalnih možnostih v Sloveniji na področjih etnografije (Irene Winner), sociologije (Theodore Buila), geografije (David E. Kromm) in zgodovine (Rudolf M. Susel). Posebne pozornosti so vredna tudi opozorila na raziskovalno delo nove publikacije

in na zadnje javne nastope družbenih članov o slovenskih problemih v ameriških in mednarodnih forumih.

Namen „Društva za slovenske študije“ je povezovati ameriške znanstvenike, ki se zanimajo za

slovenske probleme, in posredovati angleško govorečemu svetu znanstveno informacijo v slovenističnih strokah. Predsednik društva je dr. Rado L. Lencek, profesor slovanskih jezikov na Kolumbijski univerzi v New Yorku.

Pesnik Janko Glazer - umrl

Pretekli teden so v Rušah pri Mariboru pokopali pesnika, urednika, nekdanjega direktorja študijske knjižnice v Mariboru, literarnega in kulturnega zgodovinarja Janka Glazerja, ki je v 82. letu starosti umrl v svojem rojstnem kraju v Rušah.

Vsakdo, ki odhaja, zapušča svetu nekaj svojega, umetniki še posebej velikega in občutnega. Glazer je vsem še bolj drag, ker se ni nikoli v svojem življenju temu našemu lepemu delu Slovenije izneveril. Tako so ob grobu povedale lepo

občutene pesmi iz ust Angele Jankove in Marjana Bačka, tako so dejali vsi tisti, ki so se pred mrliško vežo poslovili od pesnika. Poleg Bruna Hartmana je spregovoril besede slovesa tudi Jaro Dolar, ki je tudi sam nekoč delal v mariborski študijski knjižnici. Za njim so se od odhajajočega poslovili še Alfonz Kopriva v imenu slavistov, Antoša Leskovec in z njim zgodovinarji ter Josip Teržan, ki je povedal to, kar Rušani čutijo ob slovesu s pesnikom, ki so ga Ruše dale in kjer bo tudi za vedno ostal.

DR. IVAN TAVČAR:

17

Cvetje v jeseni

Danijel je ko besen skočil pokoncu. „Pri Mlačanu so slabe naprave? Ta pa ni slaba! Gorenja hiša je malana, pa ne samo hiša, tudi kamra je malana! Ti ljubi odrešenik, naprave naj so slabe!“ Pričel se je smejati.

„Deset je preveč!“

„In živina?“ je rjovel Danijel, „te pa ne vidiš! Drobnice tudi ne! Da ne pozabim, dve jareti nista v prodaji. To se zakolje in posuši! Na ti jareti misli, da ne boš pozneje vpil, da sva te opeharila! No, pa, saj tako nič ne bo. Mlačan, vzemi klobuk, pa pojdiva! Dokler živim, ne boš svojega proč metal!“ In res je pograbil Mlačana za roko ter ga vlekel z največjo silo proti vratom.

„Izpregovorita zadnjo besedo!“

Mlačan je že hotel odgovoriti, ker se je bal, da bi se ne razdrla dobra kupčija. Danijel pa ga je prehitel:

„Za pet Kristusovih ran, molči, Mlačan! Saj se vendar ne daš zaklati, kakor se zakolje mrkač v mesnici! Zadnja beseda! Najina prva beseda je tudi zadnja, ker nisva otroka! Devet tavižent že Kalar ponuja. Ali ni res, Mlačan?“

In najsi je Danijel lagal, je Mlačan vendar diplomatično odgovoril: „Bo že res!“

Vzdihoval sem: „Veliko je devet tisoč!“

Danijel je divjal gor in dol: „Saj ne prodajava kake be-racije! Samo na ‚Lotračnik‘ poglej: če spomladi vodo na njega napelješ, pa imaš sena, da se od njega gnoj dela! Ta travnik sam je tritoč vreden. Če ni res, pa naj se huham v vicah do sodnega dne!“

„Torej zadnjo besedo, Danijel!“

Klical je vse svetnike na pomoč in za pričo, da Mlačan drugače v Ameriko ne more in da mu prav nič ne ostane, če potegne samo devet tisoč. Rotil me je, da naj se mi vendar žena in otroci smilijo, če že nimam nič človeškega v sebi. Ko se mu je dozdevalo, da njegovo rotenje ne pravi-lja name posebnega vtisa, je zakričal:

„Pa naj bo devet tisoč in petsto! Mlačan, vem, da boš jezen, pa kar tiho! To je zadnja beseda, in sam hudič iz pekla bi me ne mogel pregovoriti, da bi odnehal od nje! Devet tavižent in petsto — pa Bog daj srečo!“

Ko sem vendarle še premišljeval, je pograbil Danijela paroksizem:

„Premišljaš? Oj, ti krvavi peklenšček, ti se vedno premišljaš! Če hočeš sam sebi dobro, udari z obema rokama, saj vendar nisi obseden! Poglej vendar, koliko je oprave pri hiši! Ne da bi se bahal, lahko pri živem Bogu prisežem, da je samih butarnikov več kot trideset pri hiši. Tako, zdaj pa še naprej premišljuj! Mlačan, molčiš!“

Butarnikov! Napenjal sem možgane, kaj so pravzaprav ti „butarniki“.

„Več kot trideset butarnikov“ se je drl še vedno Danijel. Končno sem le izvohal, kaj so butarniki.

Kadar se praprot spravlja, jo zlože v veliko butaro, katero obvežejo s tanko vrvico. Na obeh koncih te vrvice so lesene kljuke, ki drže zavezo, kadar je butara obvezana z butarnikom. Take butare se potem vale v dolino, kjer se nalože na vozove.

„Če pa je trideset butarnikov,“ sem končal razpravo, „pa naj bo! Devet tisoč in petsto!“

„Ta je pametna!“ je kričal Danijel. „Sem že mislil, da ne poznaš pametne besede! Domačija in špeže, vse je tvoje! Devet tisoč in petsto — pa Bog daj srečo!“

Privlekel je Mlačana k meni. Skoraj pet minut je tolkel z Mlačanovo roko ob mojo, potem s svojo lastno ob mo-jo, in sicer zaradi posojila. Zmenili smo se, da se snide-mo dan po Vernih dušah v Loki, da bomo delali pismo pri

notarju, in dostavilo se je, da morata o kupčiji molčati med tem, če ne, imam pravico, da se skesam. Odšel sem takoj are pesto goldinarjev, od katerih je Danijel odvezl dvesto goldinarjev kot njemu dano posojilo.

Čez nekaj časa, ko sta že bila odšla, je pomolil Da-nijel zopet svojo glavo v sobo:

„Za petsto si naju udaril, naj bo! Ali pozabiti ne smeš, da so izvzeta tri jareta, da jih bomo jedli na poti v Ame-riko!“

„Dve jareti sta izvzeti, vsaj tako se je godilo!“

„Tri!“ je tulil Danijel. „Ne bodi gluhi! Nikoli nisem dru-gače govoril! No, pa mi daj prisego!“

Tako me je opeharil za eno jare, ker nisem hotel de-lati sitnosti, ko smo delali v Loki pismo.

Ko je bilo vse v redu napravljeno in podpisano, sta jo onadva udarila v Kranj po potne liste, jaz pa sem jo kre-nil na Jelovo brdo.

X.

Hodeč proti Jelovemu brdu sem se čutil čisto novega človeka: sedaj sem pravzaprav šele vedel, kaj hočem, pred dušo mi je bilo vse jasno in dvomi me niso več mučili. Sedaj sem bil s tisočerimi vezmi prikovan na svojo slovensko zemljo, in če me ta ne bo živila, kdo me naj živi?

Tisto leto je bila čudovita lepa jesen in še v listo-padu smo imeli gorko vreme.

Komaj sem napravil kakih dvatisoč korakov z Malen-skega vrha, že mi je prihajal na uho ostri glas klepetajo-čih trlic. Pod vasjo je stala Presečnikova tarnica in brez dvojbe se je pri teh trlo. Kar se pa tiče klepetanja, so se terice uspešno kosale s trlicami. Zadnje so sekljale, prve pa obrekovale: izpod trlic se je drobil pezdri, izpod jezi-kov teric pa nadrobno pretrta dobra imena sosedov in sosedinj!

(Dalje prihodnjič)

Program Koroške enotne liste

(4. nadaljevanje)

ŠOLSKA IN PREDŠOLSKA VZGOJA

Čeprav pripada družini prvenstvena naloga, da doraščajočega človeka ustrezno uvaja v človekovo skupnost, imajo pri vraščanju mladih v družbo vedno več odločilnega vpliva izvendružinske in športne organizacije, pa seveda tudi javno mnenje.

Da se zaradi teh dejstev mladi človek na eni strani ne odtuji svojemu domu in da postane na drugi strani odprt in dostopen za vsa današnja vprašanja in se aktivno vključuje v družbeno vprašanja, je potrebno, da se nudi družini vsa pomoč pri vzgoji otrok, mladini pa zagotovi taka izobrazba, ki jo usposobi za vse njene bodoče naloge.

Ko vzgojne in izobraževalne ustanove posredujejo vrednote, znanja in izkustva, se morajo ozirati na vse razsežnosti družbenega življenja. Za koroške razmere pomeni to izoblikovanje socialne zavesti, ki prizna prisotnost slovenske narodne skupnosti in njene pravice ter vrednoti slovensko komponento koroške družbe kot zgodovinsko dejstvo in kulturno dobrino.

Zato zahtevamo:

- večjo pomoč družinam v ustreznih oblikah,
- povišanje otroških doklad,
- razširitev mreže otroških vrtcev in znižanje prispevkov staršev,
- na dvojezičnem ozemlju mora biti zagotovljena v otroškem vrtcu dvojezična oskrba,
- večjo pomoč občinam s strani dežele za razširitev mreže otroških vrtcev in razbremenitev občin pri stroških za osebje,
- pri spremembi šolskih okolišev nižje organiziranih ljudskih šol se morajo upoštevati razmere okolja tako glede prometnih zvez kot glede etničnega sestava učencev,
- znižanje zakonito predpisanega števila učencev na razred v skladu s sodobnimi pedagoškimi načeli,
- tako glavnošolcem kot ljudskošolcem, ki se vozijo v šolo z javnim vozilom, je treba omogočiti po končanem pouku nemudno vožnjo domov; ure dolgo čakanje je skrajno neodgovorno,
- učiteljem dvojezičnih šol je treba nuditi stalno nadaljnjo izobrazbo, da se zagotovi vsestranska kvaliteta pouka in vzgoje tako v nemškem kot v slovenskem jeziku,
- dvojezično trgovsko šolo v po-

slopu zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu,

- predvsem šola in druge vzgojno-izobraževalne ustanove imajo stalno nalogo, vzgajati mladino v duhu mirnega sožitja, razumevanja in prijateljstva obeh narodnosti na Koroškem,
- celovška visoka šola naj se znanstveno orientira po svoji legi na stikališču germanske, slovanske in romanske kulture.

MLADINA

Mladina danes ne more biti zgolj predmet vzgoje, marveč sooblikuje socialno skupnost. Kot posebni skupini ji pripada lastna družbenopolitična funkcija.

Mlada generacija naj vnaša svoje ideje in spodbude v javno življenje. Zato ji moramo najprej dati možnost, da se ustrezno izobražuje in informira, da lahko svobodno izraža svoje mišljenje in razvija svojo dejavnost na vseh življenjskih področjih.

Družba mora zagotoviti mladini — v kolikor tega sama še ne zmore — idejno in gmočno podlago za sodoben razvoj osebnosti. Vsa tozadevna prizadevanja družbe so pogoj za lepšo bodočnost mladine.

KOROŠKA ENOTNA LISTA (KEL) zahteva:

- močnejše vključevanje mladine v kulturno-politično dogajanje,
- podporo mladinskim organizacijam in klubom,
- uvedbo šolskega in izvenšolskega izobraževanja v političnih zadevah in vzgojo mladine k narodni strpnosti,
- povečanje števila centralnih delavnic, ki izobražujejo vajence,
- več domov za vajence in študirajočo mladino,
- večjo skrb za strokovno izobraževanje mladine, da bo kos potrebam sedanjega časa,
- višje štipendije za študirajočo mladino, predvsem za tisto, ki jo bremenijo višji stroški zaradi bivanja izven domače hiše.

ŠPORT

Vsepovsod se danes poudarja važnost telesne kulture, oziroma športa. S telesno vzgojo, športom in rekreacijo se ukvarja čedalje več ljudi — od najmlajših do najstarejših. Telesna dejavnost postaja sama po sebi umevna, saj vse bolj prodira spoznanje, da je potrebna in koristna vsakomur.

Zboljšati je treba pogoje za čim širše športno udejstvovanje, saj igra telesna kultura važno vlogo pri telesnem in duševnem razvoju predvsem mladega človeka.

Cilji in predstave KOROŠKE ENOTNE LISTE na tem področju so:

- informiranje javnosti o važnosti telesne vzgoje,
- boljše ureditev glede telesne vzgoje v obveznih in strokovnih šolah ter v gimnazijah, posebno z gradnjo telovadnic in s pospešitvijo izobraževanja strokovnih učiteljev,
- več možnosti za športno dejavnost v podjetjih,
- širiti je treba športne dejavnosti na različne panoge s finančno podporo športnim društvom,
- pospeševanje športa brez strankarskopoličnih ozirov.

(Dalje prihodnjič)

„KIMBRŠČINO“ HOČEJO REŠITI

„Kimbrščino“, najstarejši še govoreči bavarski dialekt, hočejo rešiti pred izumrtjem. To so sklenili v Münchnu na zasedanju kimbrskega nadzornega odbora. V ta namen nameravajo izdati kimbrsko-nemški slovar. Znani bavarsko-kimbrski raziskovalec Hugo Resch je že zbral 75.000 kimbrskih besed. V načrtu pa ima izdajo kimbrskega berila in pesmarice.

„Kimbrščino“ govori dandanes skupno še 20 vasi v goratih predelih Verone in Vicenze v Italiji. Današnji jezikovni otoki so ostanki nekdanj obsežnega jezikovnega področja na južnem robu Alp, ki je bilo verjetno naseljeno v osmem in devetem stoletju.

RADIO CELOVEC SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 16. februarja:

7.05—7.35 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 17. februarja:

13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Za našo vas.

TOREK, 18. februarja:

9.30—10.00 Ivan Virnik: „Življenje je klesal iz žive skale“ (Spominski zapis ob 25-letnici smrti pisatelja Lovra Kuharja — Prežihovega Voranca) — Domača zabavna glasba. — 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik. — Šport — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 19. februarja:

13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Od popevke do popevke — Lev Detela: Današnja književnost v nemškem jeziku — 6. (G. Eich — Chr. Meckel — A. Hergouth).

ČETRTEK, 20. februarja:

13.45—14.45 Celovski radijski dnevnik — družinski magacin.

PETEK, 21. februarja:

Celovski radijski dnevnik — kar po domače.

SOBOTA, 22. februarja:

Od pesmi do pesmi — Od srca do srca.

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 16. februarja:

9.00 Svetovno prvenstvo v sankanju v Cerviniji: dvosedi, 3. in 4. spust
11.00 Voditelji strank v središču pozornosti
17.00 Živalski leksikon
17.30 Wickie in močni možje
17.55 Za lahko noč
18.30 Operni vodič. Marcel Prawy predstavi Richard Straubovo opero „Salome“
19.00 Umetnost v Avstriji
19.55 Kristjan v času
19.30 Čas v sliki in kultura
19.50 Šport
20.15 Kraj dejanja: „Kot ukraden javljen“
22.40 Poročila

PONEDELJEK, 17. februarja:

10.00 Poročila je svojega vodjo
17.55 Za lahko noč
18.00 Dragulji sedmega kontinenta
18.50 ORF-danes
19.00 Avstrija v sliki
19.20 Čas v sliki, kultura in šport
20.00 Šport
20.45 Ceste San Francisca
21.35 Poročila

TOREK, 18. februarja:

10.00 Kmet milijonar
19.30 Čas v sliki, kultura in šport
17.55 Za lahko noč
18.00 Miha iz Lönneberga
18.25 Mi
19.00 Avstrija v sliki
19.30 Čas v sliki, kultura in šport
20.00 Panorama
20.15 Napačni Sherlock Holmes
22.20 Poročila

SREDA, 19. februarja:

10.00 Televizija v šoli: Promet
10.30 Mikroskop
11.00 Heinz Conrads
17.00 Adolrajega zmeta
17.30 Ostržek
17.55 Za lahko noč
18.00 Naslednji, prosim!...
18.25 Mi
19.00 Avstrija v sliki
19.20 Šport
19.30 Čas v sliki, kultura in šport
21.00 Svet knjige
21.30 Vojna in mir
21.30 Vojna in mir (3. nadaljevanje)
22.15 Poročila

ČETRTEK, 20. februarja:

10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? Krojač za ženska oblačila
10.30 Najplemenitejši človeški čut: Vid
11.00 Obraz stoletij
11.30 Utvara ZDA
12.00 Halogene zveze
17.55 Za lahko noč
18.00 Jerome in Izabela
18.25 Mi
19.00 Avstrija v sliki
19.20 Šport
19.30 Čas v sliki, kultura in šport
20.00 Svet in znanje. Kriza našega sveta
21.00 Maščevanje. Po povesti Ladislava Mnacka
22.15 Poročila

PETEK, 21. februarja:

10.00 Televizija v šoli: Zvok po človeški roki: Orgle
10.30 Tvoja država
11.00 Klub seniorjev
17.55 Za lahko noč
18.00 Družina Feuerstein
18.25 Mi
19.00 Avstrija v sliki
19.20 Šport
19.30 Čas v sliki, kultura in šport
20.00 Ločena žena: Mesec preizkušnje
21.00 Življenje v dvoje
22.15 Poročila

SOBOTA, 22. februarja:

9.30 Svetovno sankarsko prvenstvo: 1. in 2. spust štirisedov
15.30 Koncertna ura
16.30 Hišica
16.55 Calimero
17.00 Gradbišče: otroci — za otroke
17.30 Deček slonov

17.55 Za lahko noč
18.00 Heinz Conrads v soboto zvečer
18.25 Kuhinja v televiziji
18.50 ORF danes
19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko-aktualno
19.20 Šport
19.30 Čas v sliki, kultura
19.56 Šport
20.15 Družina Feuerstein na ledu
21.15 Panoptikum
21.35 Vrata s sedmimi ključavnicami; po romanu Edgarja Wallaca
23.05 Poročila

TV AVSTRIJA

2. PROGRAM

NEDELJA, 16. februarja:

16.30 Boj z zmajem; bavarska šaloigra
18.00 Jazz
18.30 La vie de Chateau (Življenje na gradu) film je v francoščini
20.00 Enciklopedija: znanstvena knjiga
20.15 Ciklus: Beneški trgovec
22.50 Čas v sliki in šport

PONEDELJEK, 17. februarja:

17.55 Psihologija mišljenja
18.25 Znanje-aktualno
19.00 Človek in miti
20.00 Vojna in mir (3)
20.45 Čas v sliki in šport

TOREK, 18. februarja:

17.55 Uvod v prstno tehniko
18.25 Tečaj angleškega jezika
19.00 Afrika: umirajoče kulture, 1. nadaljevanje: Pigmejci v južnem Kamerunu
21.20 Sonata za klavir Ludwiga van Beethovna

SREDA, 19. februarja:

17.55 Poklicno znanje
18.25 Tečaj francoskega jezika
19.00 Ledene gore nad Ognjeno zemljo; pustolovščina ob robu sveta
20.00 Devica na strehi; filmska komedija o prostodušni deklici
21.30 Čas v sliki, kultura in šport

ČETRTEK, 20. februarja:

17.55 Tehnika mrežnega načrtovanja
18.25 Ruščina
19.00 Smučarsko srečanje v dolini Gröden
19.30 Dalje, dalje
21.00 Čas v sliki, kultura in šport
21.30 Trailer

PETEK, 21. februarja:

17.55 Fizika za vse —
18.25 Nemščina (3)
19.00 Zadeva Wildgans
21.00 Čas v sliki, kultura in šport
21.30 Vodja, kovček preveč

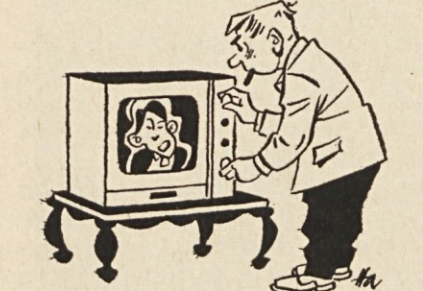
SOBOTA, 22. februarja:

16.25 Ženska za Charlyja komedija
18.00 Svetovno sankarsko prvenstvo v Cerviniji: štirisedi, 1. in 2. spust
19.00 Konjski prazniki: 400 letnica španske jezdne šole na Dunaju 1572 — 1972
20.15 Bodite pozdravljeni, Tahiti!
21.15 Čas v sliki šport
21.30 Vprašanja kristjana

TV Ljubljana

NEDELJA, 16. februarja:

9.25 Poročila
9.30 Svet v vojni — serijski dok. film
10.20 Otroška matineja: Viking Viki, Nikogar ni doma, Avtomobil skozi kamero
11.15 Kmetijska oddaja
12.00 Poročila — Nedeljsko popoldne: Prvi aplavz, Moda za vas, Mor-da vas zanima
16.35 Poročila
18.15 Poročila
19.25 Vesolje 1999 — serijski barvni film
19.15 Barvna risanka
20.05 Odpisani — TV nadaljevanka
21.05 Karavana: Bukovica — I. del
21.35 Športni pregled
22.10 TV dnevnik

PONEDELJEK, 17. februarja:

8.10 TV v šoli
10.00 TV v šoli (do 11.05)
17.35 D. Kladnik: Čiribu — 1. del
18.10 Naši zbori: Ruše
18.45 Nega bolnika na domu
19.15 Barvna risanka
19.30 TV dnevnik
20.05 Bog nas varuj revolucij in rdeče poplave
21.15 Kulturne diagonale
21.45 Mozaik kratkega filma: Šport na ulici

TOREK, 18. februarja:

8.10 TV v šoli
9.35 TV v šoli (do 11.35)
17.30 Smučate s Karlom Schranzem
17.45 O. Preusler: Mala čarovnica
18.05 Obzornik
18.20 Nikogar ni doma — otroški film
18.30 Avtomobil skozi kamero — serijski film

18.50 Ne prezrite
19.15 Barvna risanka
19.30 TV dnevnik
21.10 D. Mikszath: Črno mesto — TV nadaljevanka

SREDA, 19. februarja:

8.10 TV v šoli (do 10.50)
17.30 Viking Viki — barvni film
18.45 Mladi za mlade
18.45 Delovni dan 4389 km, reportaža
19.15 Barvna risanka
19.30 TV dnevnik
20.05 Film tedna: Povabilo — Miniature: Pivsko posodje skozi stoletja

ČETRTEK, 20. februarja:

8.10 TV v šoli
9.35 TV v šoli
10.00 Francoščina
15.35 Francoščina
17.30 Verne-Kokout: V 30 dneh okrog sveta
18.00 Obzornik
18.20 Moliere za smeh in jok — nadaljevanka
19.15 Barvna risanka
19.30 TV dnevnik
20.07 17 trenutkov pomladi — TV nadaljevanka
21.00 Kam in kako na oddih
21.10 Četrkovi razgledi: Mala šola trden most
21.40 Simfonični orkester RTV vam predstavlja: H. Tomasi: Koncert za trobento in orkester
21.55 TV dnevnik

PETEK, 21. februarja:

8.10 TV v šoli
10.50 Angleščina (do 11.25)
15.35 Angleščina
17.20 Pisani svet — mladinska oddaja
18.20 Z vaško godbo in ansamblom Maksa Kumra
18.45 O mladi generaciji: Nekateri ključni problemi mlade generacije
19.15 Barvna risanka
19.30 TV dnevnik
19.50 Tedenski notranjepolični komentar
20.15 Bronte

SOBOTA, 22. februarja:

9.30 TV v šoli
10.35 TV v šoli
12.00 TV v šoli
16.50 Svetovno prvenstvo v bobu — posnetek iz Cervinie
17.50 Smučanje s Karlom Schranzem
18.05 Obzornik
18.25 Janošik — barvni film
19.15 Barvna risanka
19.30 TV dnevnik
19.50 Tedenski zunanjepolični komentar
20.00 Gledališče v hiši
20.30 Moda za vas — barvna oddaja
20.45 Človek brez meja — barvna serijska oddaja
21.10 Sence nad Elveronom — barvni film — TV dnevnik

Tradicionalna šega v Železni Kapli

Stoletja ohranjeni običaj „Ante pan-te populore“ je v Železni Kapli tudi letos ob ogromni udeležbi ljudi iz vseh krajev spodnje Koroške dobro uspel. Kot nam je poročal očividec, je bilo navzočih najmanj 700 ljudi, ki so nosili v procesiji okoli dvesto cerkvic. Procesija prehodi kilometer dolgo pot

od Šolske ulice do grajskega mostu. Spotoma pojejo v latinskem in slovenskem jeziku sestavljeni prastari koral, katerega smisel je prošnja k Bogu, da bi pokrajino ne zadele povodnji. Pri grajskem mostu se je procesija ustavila, nosilci cerkvic pa so le-te izročili valovom Bele. Kot je znano, se je še-

ga ohranila, potem ko je pred stoletji zadela Železno Kaplo strašna povodenj, ki je uničila kraj, le cerkev je ostala nepoškodovana. Tedaj so se prebivalci kraja zaobljubili, da bodo priredili vsakoletno procesijo.

Kdor bo na dan deželnozborskih volitev dne 2. marca 1975 izven svoje občine, v kaetri je vpisan v volilni imenik, lahko voli tudi v vsakem volilnem lokalu oziroma v posebno določenih volilnih lokalih na Koroškem.

Zato potrebuje volilno karto (Wahlkarte), ki jo lahko dobi na ustmeno ali pismeno zahtevo na domačem občinskem uradu! Zadnji termin za zahtevo po volilni karti pri domači občini je ČETRTEK, 27. FEBRUARJA. Priporočamo, da si priskrbite volilne karte čimprej in upoštevajte uradne ure domače občine!

Koroški turizem ima svoje znamenje

Turistični referat za Koroško je nedavno razpisal grafično nagradno tekmovanje za ustvaritev koroškega znamenja (simbola) za turistično reklamo. Tujskoprometni referat koroške deželne vlade je prejel 628 osnutkov novega koroškega znamenja. Od tega števila jih je šestčlanska strokovna žirija izbrala 508, ki so ustrezali pogojem razpisa.

V šestčlanski žiriji so bili: predsednik Zveze avstrijskih porabnih grafikov, prof. Alfred Proksch,

vladni svetnik Hans Ausserwinkler, vodja Nove graške galerije, prof. dr. Welfried Skreiner, direktor avstrijske reklame za turizem Oswald Schwanowsky, deželni turistični direktor dr. Fritz Stelzer in vodja odseka za turizem dr. Gustav Adolf Pogatschnigg. Ta žirija se je po peturnem napornem posvetovanju odločila takole:

Prvo nagrado 20.000 šil. je prejel reklamni grafik Helmut Laimer iz Salzburga, 2. nagrado 15.000 šil. je dobil reklamni grafik Reinhard Brandner iz Hallegga; 3. nagrado 10.000 šil. je prejel reklamni grafik iz Beljaka, Hu-

bert Leitschner in 4. nagrada 5.000 šil. je šla v Celovec, dobitnik je bil reklamni grafik Gernot Hegenbart. Tolažilno nagrado v znesku 3.000 šil. je prejel Arnold Lamprecht iz Celovca.

Koroško turistično znamenje bo odslej na vseh uradnih reklamnih tiskovinah in plakatih dežele, kot po možnosti občin, reklamnih skupnosti in turističnih obratov.

Vsa ta dejstva je na tiskovni konferenci v četrtek, 6. februarja, v Mestnem domu razložil koroškimi novinarjem deželni vladni svetnik Hans Ausserwinkler. B. L.

CIA NA ZATOŽNI KLOPI

Ameriški senat je z veliko večino — proti so glasovali samo 4 senatorji — sprejel sklep, da se ustanovi poseben odbor, ki bo preiskal zadevo tajne agencije FBI, ki deluje v notranjosti države. CIA bi se bila morala omejiti na protivohunsko službo v tujini. V resnici pa je nadzirala delovanje tudi Američanov v samih Združenih državah Amerike. Nekateri listi napovedujejo, da bo afera zavzela silen obseg, morda po vzoru Watergatea. Predsednik Ford je že imenoval komisijo osmih članov, ki ji načeljuje podpredsednik Rockefeller ter raziskuje zadevo CIA na svojo roko.

Ob jubilejnim, tridesetem slovenskem kulturnem prazniku

FLORJAN LIPUŠ NAGRAJENEC PREŠERNOVEGA SKLADA

Dan pred kulturnim praznikom je bila v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani osrednja proslava s podelitvijo Prešernovih nagrad, ki so se je udeležili najvidnejši predstavniki slovenskega kulturnega in političnega življenja. Slavnostni govor je imel predsednik republiškega odbora za kulturo Andrej Ujčič.

Predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada Ivan Potrč je izročil letošnje Prešernove nagrade, ki so jih dobili slikar Zoran Didek, književnik in gledališki delavec akademik dr. Bratko Kreft, radijski, televizijski in filmski delavec, priljubljeni humorist Frane Milčinski — Ježek, skladatelj in glasbeni pedagog Pavel Šivic, in pianistka Dubravka Tomšič — Srebotnjakova.

Prav tako je izročil nagrade Prešernovega sklada, ki so jih dobili: Delavska godba iz Trbovelj, pesnik Bogomil Fatur, filmski snemalac Mile de Gleria, dramska igralka Mina Jerajeva, oblikovalec Tomaž Kržišnik, naš koroški rojak književnik Florjan Lipuš, arhitekta Ciril Oblak in Fedja Klavara, dramski igralec Stane Raztresen, slikar Ivan Seljak-Čopič in oblikovalec Matjaž Vipotnik.

Andrej Ujčič je v svojem govoru izhajal iz dejstva, da je bila proslava Prešernovega dne kot slovenskega kulturnega praznika že trideseta po vrsti, kar pomeni, da ima naša kulturna politika zgodovinske in neposredne korenine v narodnoosvobodilnem boju.

Prisotno občinstvo je vse nagajence toplo pozdravilo, zlasti prisrčnega aplavza sta bila deležna oba zamejska nagrajenca: koroški pisatelj Florjan Lipuš in gledališki igralec iz Trsta Stane Raztresen.

LETOŠNJI PREŠERNOVI NAGRAJENCI

Za življenjsko delo in razstavo leta 1974 je ZORAN DIDEK kot prvi prejel to dragoceno nagrado. Akademski slikar, profesor Zoran Didek je v svojem dosedanjem delu zajel malone vsa področja človeške in družbene dejavnosti, v katerih nastopata pojma likovnega in umetnostnega kot stalnica in kot organska sestavina širše pojmovane kulture.

Drugi Prešernov nagrajenec DR. BRATKO KREFT, je prejel nagrado za življenjsko delo s področja literarne in gledališke umetnosti ter slovstvene in gledališke estetike.

FRAN MILČINSKI-JEŽEK je prejel to visoko odlikovanje za življenjsko delo na področju radiotelevizije, filma in literature. Kot avtor, režiser in igralec

je bil med prvimi utemeljitelji slovenske radijske igre, zlasti pa je ves čas bogatil radijski in televizijski spored s svojimi izvirnimi in duhovitimi humorističnimi in satiričnimi nastopi.

Skladatelj prof. PAVEL ŠIVIC je prejel Prešernovo nagrado za umetniške in pedagoške dosežke na področju glasbe. Nastopal je (dobra štiri desetletja) kot koncertni pianist in spremljevalec. Vodil je pevske zборе kot npr. Učiteljski pevski zbor, Slavca in Invalidski pevski zbor (za časa narodnoosvobodilnega boja). Višek je dosegel Pavel Šivic z dvema kantatama „Požgana vas“ in „Rdeči oblaki“ ter z opero „Cortesova vrnitev“.

Pianistka DUBRAVKA TOMŠIČ-SREBOTNJAKOVA je prejela Prešernovo nagrado za vrhunske umetniške dosežke na področju glasbene poustvarjalnosti. Njen repertoar obsega domača vsa temeljna in najzahtevnejša dela svetovne glasbene literature.

FLORJAN LIPUŠ IN NJEGOVE „ZGODBE O ČUŠIH“

Florjan Lipuš je prejel nagrado Prešernovega sklada za prozo „Zgodbe o čuših“. S to svojo najnovejšo knjigo je ponovno opozoril na samoniklost in kvaliteto slovenskega literarnega ustvarjanja na Koroškem. Podobno kot v njegovem predzadnjem delu, v romanu „Zmote dijaka Tjaža“, se tudi v njegovih čušovskih zgodbah jasno razodeva njegova umetniška metoda. Usode, ki jih prikazuje, so žive usode, vzete iz neuglašene družbene in narodne sredine in ker so tokrat odete v pretiravaajoče poteze groteske in satire, nas te usode pretresejo še toliko bolj. Na vsem lepem začutimo, da „Zgodbe o čuših“ niso zgolj o čušovskih človeških stiskah, marveč so tudi zgodbe o bridkih narodnih in splošno človeških stiskah tako imenovane moderne sveta. S satiro in grotesko, ki ju obvladuje umetniško, Lipuš zavestno odstranjuje vsakršni sentimentalizem ter s kritično zavestjo o človekovi dolžnosti in pravici do svobode izraža bivanjski položaj evropskih zatirancev. Človečansko pozivni, miselno odprti in vsakršno mračnijaštvo in gorečnost zanikajoči pripovednik Florjan Lipuš je tudi odlični stilist, ki bogati sodobni slovenski knjižni jezik z domiselnimi novimi besedami pa tudi z lepimi koroškimi izrazi.

Slovo od Filipa Zgonca

Te dni je velika množica ljudi spremila na zadnji poti na žvabeško pokopališče priljubljenega Filipa Zgonca, pd. Mudlnovega Lipeja. Nad 20 let je bil nastavljenec pri „Maschinenhof“ v Suhi, z ljubeznijo in skrbjo je obdeloval polja, pozimi pa je bil doma pogosto edina pomoč, kadar je zapadel sneg.

Lipej je bil tudi dolgoleten član gasilskega društva v Žvabeku, ki ga bo zelo pogrešalo, kot je dejal ob odprtem grobu načelnik društva.

Direktor ljudske šole Kaspar Slamanig se je zahvalil kot predsednik „Maschinenhof-a“ za njegovo požrtvovalno delo in še posebej poudaril, da je bil trdnega značaja in nikoli ni izdal svojega materinega jezika.

Pa tudi manj žalostne novice iz Žvabeka: V nedeljo popoldne je v farnem domu gostovala vogrška

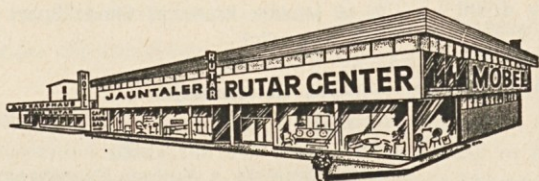
farna mladina z igro „Dva para se ženita“. Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. Predsednik žvabeškega društva je med gledalci še posebej pozdravil kandidata KEL dr. Matevža Grilca.

Vogrška mladina je vse veselo presenetila z dobro pripravljeno in še bolj izvedeno igro. V tem pa je zasluga mladih igralcev ter vogrškega župnika Vinka Zaletela, ki je igralce tako dobro pripravil. Tako nam samo še preostane, da vogrški farni mladini želimo ob nadaljnjih gostovanjih mnogo uspeha in da tudi pride še kdaj v Žvabek.

Koroška stvarnost — v NAŠEM TEDNIKU

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglašnega oddelka in uprave 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26. — Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt.

P. b. b.

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

RUTAR-CENTER

- ugodno dobavi
- in hitro na dom
- dostavi